

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HISTORIE

**PAMĚŤ CHODSKA
MUZEA V DOMAŽLICKÉM REGIONU**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lenka Marková

Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Východská.

Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Mezholezy, 10.4.2013

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Za odbornou pomoc při vypracovávání své bakalářské práce bych chtěla poděkovat paní PaedDr. Heleně Východské. Dále děkuji svým blízkým za podporu.

Obsah

1. ÚVOD.....	3
2. MUZEA.....	7
2.1. České muzejnictví.....	9
2.1.1. Počátky	9
2.1.2. Období vzniku zemských muzeí	11
2.1.3. Počátky vlastivědných a průmyslových muzeí.....	13
2.1.4. České muzejnictví mezi lety 1918 až 1945	15
2.1.5. Období po roce 1945 do současnosti.....	16
2.2. Muzeum Chodska	20
2.2.1. Obecné informace a historie	20
2.2.2. Expozice	22
2.2.3. Zhodnocení	25
2.3. Galerie bratří Špillarů	27
2.3.1. Obecné informace a historie	27
2.3.2. Expozice	27
2.3.3. Zhodnocení	27
2.4. Muzeum Jindřicha Jindřicha	29
2.5. Muzeum příhraničí ve Kdyni	30
2.5.1. Obecné informace a historie	30
2.5.2. Expozice	30
2.5.3. Zhodnocení	34
2.6. Synagoga ve Kdyni	36
2.6.1. Obecné informace a historie	36
2.6.2. Expozice	37
2.6.3. Zhodnocení	39
2.7. Draženovský špýchar	41

2.7.1.	Obecné informace a historie	41
2.7.2.	Expozice	41
2.7.3.	Zhodnocení	43
2.8.	Pamětní síň Jana Sladkého Koziny v Újezdě.....	44
2.8.1.	Obecné informace a historie	44
2.8.2.	Expozice	44
2.8.3.	Zhodnocení	46
2.9.	Hasičské muzeum v Postřekově	48
2.9.1.	Obecné informace a historie	48
2.9.2.	Expozice	48
2.9.3.	Zhodnocení	50
2.10.	Baarov muzeum v Klenčí pod Čerchovem	52
2.10.1.	Obecné informace a historie	52
2.10.2.	Expozice.....	53
2.10.3.	Zhodnocení	55
2.11.	Muzeum techniky a řemesel v Kolovči.....	57
2.11.1.	Obecné informace a historie	57
2.11.2.	Expozice.....	57
2.11.3.	Zhodnocení	60
3.	ZÁVĚR.....	62
4.	POUŽITÁ LITERATURA.....	64
5.	SUMMARY	68

1. ÚVOD

Chodský region má vzhledem ke své zajímavé a dramatické historii také nezměrně bohatou etnografickou tradici. Budeme-li hledat v současné ČR specifický region, v němž lze přesvědčivě odkazovat na historické a lidové zvyky v míře, která by přesahovala aktuální region, jehož se bezprostředně týká, budeme mít k dispozici de facto jen dva větší geograficko-etnografické celky. Je to pochopitelně na jednom z předních míst jižní Morava, ale také právě oblast jihozápadních Čech, tedy především Domažlicko. Od počátku našich dějin hrál tento region velmi důležitou úlohu při formování českého státu¹, svým unikátním etnografickým odkazem přispěl k ještě větší rozmanitosti fondu české kultury². V chodském regionu se dochovala mimořádně početná základna hmotných pozůstatků z obou zmiňovaných oblastí, v 19. století tato skutečnost vedla k zakládání muzeí jako institucí určených k zachování četných artefaktů historické a etnografické povahy.

Markantní vzdálenost chodského regionu od hlavního města Prahy nebyla pro představitele inteligence a kulturní sféry na Domažlicku překážkou ve sledování tehdy moderních trendů, na jejichž základě vznikala rovněž první muzea v domažlické oblasti, která si kladla za cíl uchovávat nejen památky spojené s mimořádnými osobnostmi chodského regionu, ale i hmotné doklady mnohých historických událostí, jejichž dějištěm byl právě i chodský region. Muzea vznikala především v průběhu 20. století, nedělo se tak na základech jednotného programu, v činnosti se neřídila podle společného postupu, rozdílnosti v jejich zaměření také v úrovni prezentace exponátů přetrvávají i v současnosti.

Téma muzejnictví a vůbec úschovy hmotných dokladů zanechaných nám našimi předchůdci mě zajímá již dlouho dobu, v době mých vysokoškolských studií se tento zájem konkretizoval na oblast Domažlicka, ve které žiji. Ve své bakalářské práci popisuji současnou podobu muzejnictví v domažlickém regionu, ve kterém se nachází více než desítky muzeí a několik galerií výtvarného umění. V této souvislosti je třeba zmínit, že do své koncepci jsem vybrala pouze ta muzea a galerie, která figurují v Asociaci muzeí a galerií České republiky. Přestože české muzejnictví má několik staletí dlouhou tradici,

---

¹ V této oblasti je doložena přítomnost Homo sapiens neanderthalensis, sídlila zde specifická milavečská kultura mladší doby bronzové.

² Chodský region byl obýván výsostnou privilegovanou skupinou obyvatel (Chodů) s vlastními specifickými zvyky.

není ani v současnosti problematika vymezení muzea jako instituce plně a jednoznačně vyřešena. Tato skutečnost mě vedla k tomu, že jsem jako kritérium výběru muzeí a galerií vhodných k zakomponování do bakalářské práce využila právě seznam Asociace, která je největší organizací sdružující muzea v České republice.

Při shromažďování potřebné literatury k danému tématu jsme byla konfrontována se skutečností, že muzejnictví na Domažlicku není zpracováno do souborného textu či publikace, ať už se jedná o muzea jednotlivě, tak o celek všech muzeí. Větší počet informačních materiálů se váže pouze k Muzeu Chodska nebo Muzeu Jindřicha Jindřicha, zhruba jedna či dvě publikace se zabírají Pamětní síní Jana Sladkého Koziny v Újezdě, Baarovým muzeem a Galerií bratří Špillarů, zbylá muzea stojí stranou zájmu alespoň povrchního popisu, kusé informace o jejich činnosti či zaměření je možno získat pouze z informačních letáků nebo z novinových článků v regionálních denících. Tato absence literatury vztahující se k muzeím domažlického regionu mě vedla k tomu, že veskrze většinu poznatků a informací o historii muzeí a galerie jsem čerpala z rozhovorů s pracovníky muzeí, jimi sdělené informace jsem zakomponovala do jednotlivých podkapitol.

Další podstatnou metodou mé badatelské práce byl terénní výzkum. Kromě přípravné fáze, kdy jsem se snažila zpřehlednit dostupnou odbornou literaturu na toto téma, jsem každé sledované muzeum a galerii navštívila, hovořila s jeho pracovníky či zřizovateli a následně zpracovala veškeré zjištěné a aktualizované poznatky do samostatných oddílů.

Dlouhodobější práce nad tímto tématem mne časem přiměla zacílit se na další významnou oblast výzkumu, kterou jsem nemohla opominout i vzhledem ke studovanému programu, jímž je Historie se zaměřením na vzdělávání. Rozhodla jsem se proto jednak zmapovat a systematizovat jednotlivé muzejní expozice muzeí a jednak upozornit na jejich přínos a využití v pedagogické oblasti. Během terénního výzkumu jsem proto sledovala, do jaké míry muzea spolupracují se školami, jaké výstupy tato spolupráce představuje po stránce kvantitativní i kvalitativní. A v této souvislosti mě zajímalo, zda se mezi běžné každodenní návštěvníky řadí i děti školního věku. V neposlední řadě jsem se zaměřila na podobu provedení muzejních expozicí a instalací, okrajově jsem se navrhla možné kroky, které by pracovníci muzeí mohli provést ku změně stavu jimi spravovaných institucí ve směru modernizace.

Každému z devíti muzeí a jedné galerii je věnována samostatná podkapitola strukturovaná do třech částí, z nichž první vždy obsahuje obecné informace a popis historie muzea, v další je věcně a konkrétně popsána instalovaná expozice, a to včetně plánovaných změn a vizí, s nimiž mne seznámili odpovědní pracovníci. Závěrečnou část každé podkapitoly pak tvoří zhodnocení muzea jako celku z pohledu studentky, která se soustavně připravuje na pedagogickou dráhu. K dotvoření úplného obrazu o podobě muzea slouží fotografie, které jsou umístěny na konci každé podkapitoly.³

Při zpracovávání vytčeného tématu jsem řešila některé dílčí problémy. Jak jsem již naznačila, prvním z nich byla roztržičnost odborných literárních zdrojů vztahujících se k sledovanému tématu. Potvrdila se mi správnost předpokladu, že největší počet odborných zdrojů bude k dispozici v případě historie českého muzejnictví a Muzea Chodska, které je nejstarším muzeem v domažlickém regionu. Historií muzea a systematizací jeho inventáře se zabývá několik publikací vydaných v druhé polovině 20. století, přičemž nejvíce informací lze získat ze Sborníku Muzea Chodska v Domažlicích, který je jediným nepravidelně vydávaným periodikem Muzeem Chodska, jako další zdroj lze považovat výroční zprávy Muzea Chodska. Aktualizovanou charakteristiku muzea podává diplomová práce Petry Gureňové z roku 2011, v níž autorka podrobně popisuje historii a expozici Muzea Chodska, dále shrnuje poznatky o Muzeu Jindřicha Jindřicha a Galerii bratří Špillarů. Co se týče odborných informačních zdrojů k ostatním muzeím a galeriím na Domažlicku, lze vyhodnotit, že badatelům nejsou k dispozici více než dvě publikace vypovídající o jednotlivých institucích. V případě Galerie bratří Špillarů a Muzea Jindřicha Jindřicha se jedná o nerozsáhlé příspěvky ve Sborníku Muzea Chodska v Domažlicích, aktuální výstavy v galerii jsou předmětem článků v regionálním deníku. Jedna odborná publikace se zaměřuje na Synagogu ve Kdyni (jedná se o publikaci z roku 2012), také na Pamětní síň Jana Sladkého Koziny v Újezdě a Baarovo muzeum v Klenčí pod Čerchovem (v těchto případech jde o brožury ze šedesátých let 20. století). K Draženovskému špýcharu, Muzeu příhraničí ve Kdyni, Muzeu techniky a řemesel v Kolovči, Hasičskému muzeu v Postřekově neexistují odborné literární zdroje, kusé informace lze získat pouze z informačních letáků jednotlivých muzeí a v ojedinělých případech z příspěvků

---

³ V případě Muzea Jindřicha Jindřicha fotografie chybí z důvodu současné rekonstrukce budovy muzea, v prostorách Galerie bratří Špillarů není dovoleno pořizovat fotografie.

v regionálním deníku, považuji za důležité zdůraznit skutečnost, že informace zveřejněné v článcích se překrývají s údaji z informačních letáků.

V současnosti slouží jako stále více protěžovaný zdroj informací internetová síť. Samozřejmě i já jsem během heuristické fáze své práce pracovala s těmito moderními komunikačními médii. Předpokládala jsem, že největší počet informací o muzeích a galeriích bude k dispozici na oficiálních a hodnotně udržovaných webových stránkách každé z institucí, avšak po důkladném prozkoumání oficiálních elektronických adres jsem došla ke kritice této formy informačních zdrojů. Nejen že podávají nedostatečné množství informací o historii muzeí a galerie, ale nejsou průběžně aktualizovány, i když se toto strohé konstatování netýká beze zbytku všech elektronických zdrojů – výjimku tvoří jednoznačně Muzeum příhraničí ve Kdyni.

Další dílčí problém, který jsem během heuristické fáze předpokládala, byla komunikace s pracovníky muzeí, avšak přímo při terénní práci jsem byla velmi překvapena a potěšena průběhem samotné interakce s pracovníky muzeí a galerie. V čase mého terénního výzkumu byla většina muzeí mimo obvyklou provozní dobu, musela jsem tedy vyhledat potřebné kontakty na odpovědné osoby, s nimi jsem navázala většinou telefonické spojení a domluvila se na termínu individuální návštěvy. Ne ve všech případech se mi podařilo navázat kýžený kontakt na první pokus, komplexně hodnotím tuto aktivitu jako náročnou, avšak velmi přínosnou. Během návštěvy jednotlivých muzeí a galerie jsem hovořila s odpovědnými pracovníky, pokládala jsem jim otázky směřující k získání poznatků o návštěvnosti muzeí a galerie. Seznámili mě i s vizemi, které se vztahují k dalšímu směřování jimi spravovaných institucí.

2. MUZEA

Podle profesního etického kodexu ICOM je muzeum „*stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem výchovy, studia a potěšení*“⁴.

Muzejnictví je svébytným **oborem kulturní činnosti**, který má své společenské poslání vymezeno samostatným zákonem, má institucionální základnu, profesní specializaci, vlastní teorii a metodiku práce. Muzejnictví vyjímá z koloběhu tvorby, užívání a zanikání vybrané výtvořiny a jejich zařazením do sbírek jako předmětů trvalé hodnoty vytváří z nich autentické svědectví minulosti⁵.

Má-li muzeum vytvářet sbírky s cílem jejich úchovy, může tak činit jen na základě zakládacího dokumentu, který stanoví určitá pravidla a zásady činnosti, muzeum musí být **právně zakotveným subjektem**, jedná se o vymezenou jednotku se stanovenými pravidly jednání a činnosti. Muzeum tím, že vytváří sbírky hmotných dokladů o člověku a jeho prostředí, uchovává sbírky budoucím a generacím a zpřístupňuje je veřejnosti za účelem vzdělávání, výchovy a potěšení, působí ve službách společnosti a jejího rozvoje, samou podstatou je tedy **institucí veřejně prospěšnou**.

Dominantní formou zpřístupnění sbírek je vystavování, jelikož muzeum, které nevystavuje, není skutečným muzeem⁶. Smyslem muzea je využití výpovědní schopnosti sbírky k získávání relevantních poznatků o světě a zprostředkování těchto poznatků, spolu se sbírkovými předměty, veřejnosti⁷.

Muzeum je dnes většinou případů neziskovou organizací ucházející se o veřejnou podporu, finanční příspěvky z veřejných rozpočtů jsou fundamentálním předpokladem pro

---

⁴ KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 5.

⁵ Tamtéž., s. 5.

⁶ ŠEBEK, František. Definice muzea a podstata jeho činnosti. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 9-21. ISBN 978-80-86611-40-2, s. 17.

⁷ ŽALMAN, Jiří. Sbírkatvorná činnost muzeí a správa sbírek muzejní povahy. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 69-112. ISBN 978-80-86611-40-2, s. 72.

fungování muzea. Samozřejmostí je tedy zveřejňování informací, jak muzeum s prostředky nakládá, obvyklým nástrojem k tomu používaným je zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření muzea.

2.1. České muzejnictví

2.1.1. Počátky

Počátky historie českého muzejnictví se datují do období raného středověku, jedná se o tzv. **křesťanské sběratelství**, pro které je typické **vytváření chrámových pokladů**. Tyto chrámové sbírky obsahovaly na čelném místě relikviáře, ale i jiné druhy zlatnických a klenotnických prací, mistrovská díla brusičů drahých kamenů, vzácné textilie, starobylé knihy, iluminované rukopisy, zbraně dávných rytířů atd⁸. Sběratelské aktivity vykazovala v středověku především církve (shromažďovala relikvie, iluminované manuskripty, liturgické předměty aj.) a panovnické rody, shromažďující předměty různé hodnoty charakteru a vytvářející z nich soubory, spojované nejrozličnějšími souvislostmi vnitřními a vnějšími, tyto sbírky sloužily spíše k prezentaci daných majitelů⁹. Mezi významné chrámové poklady patřily sbírky v biskupské katedrále v Olomouci a tzv. loretánský poklad, v českém prostředí je nejvýznamnějším chrámovým pokladem **poklad chrámu sv. Víta** v Praze, obsahující části zbroje sv. Václava, památky na sv. Vojtěcha přivezené z Polska roku 1039 knížetem Břetislavem a dále různé relikvie. Inventář svatovítského pokladu byl nejpočetnější v době vlády Karla IV., který se řadil mezi nejproslulejší sběratele. Císař sbíral nejen relikvie, ale i předměty světských námětů.

Sbírky renesančního údobí nejsou již zcela poplatny středověkému náboženství, objevují se v nich nově **artefakty světského rázu**, v renesanci je obnoven zájem o sběratelství u širšího okruhu společnosti, děje se tak v návaznosti na antickou tradici. Mezi předními sběrateli lze zmínit **Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic**, který se nechal inspirovat k sběratelské činnosti během svých pobytů v Itálii, soustředil se zejména na vybudování knihovny¹⁰. Ústřední osobou sběratelství konce 16. a počátku 17. století byl císař **Rudolf II.**, který soustřeďoval v několika objektech na Pražském hradě svou rozsáhlou kolekci, představu o rozsahu sbírky podává inventář dochovaný z období před rokem 1618. Největší zásah do složení sbírky znamenal rok 1648, kdy byl Pražský hrad vydrancován švédským vojskem, většina nepoškozených děl byla odvezena a v českých

---

⁸ BAUEROVÁ, Anna a Jaroslav BAUER. *Tajemství chrámových pokladů*. 1. vyd. Praha: Jeva, 1993. ISBN 80-85797-01-1, s.8.

⁹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 10.

¹⁰ KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 42.

zemích se dochovalo jen torzo Rudolfovy rozsáhlé sbírky, kterou lze klasifikovat jako kolekci galerijního typu.

Přelom v pojetí **muzejnictví** nastává v **18. století**, a to v těsné souvislosti s rozvojem přírodních věd, kdy jako výsledek vědeckého zájmu vznikají šlechtické sbírky nového typu, do nichž pronikají nejen rysy vědeckosti, ale i programovosti¹¹. Tématicky se orientace zaměřuje na přírodní vědy, zejména paleontologii a mineralogii. Právě v tomto prostředí se objevily snahy o širší zpřístupnění a kolektivní využití fondů skrze volná sdružení vzdělanců, tzv. **učené společnosti**. S rozvojem školství souvisí zakládání školních kabinetů. Roku 1773 byla založena „Soukromá učená společnost,“ z jejíhož podnětu hrabě František Josef Kinský mínil soustředit přírodovědecké sbírky v tzv. Českém muzeu, v roce 1775 došlo ke sloučení připravovaného muzea s pražskou univerzitou a vznikl takto „přírodovědecký kabinet,“ který sloužil potřebám vysokoškolské výuky a byl rovněž přístupný i širší veřejnosti¹². Jako význačnou přírodovědeckou sbírku lze zmínit fond hraběte **Kašpara Šterneberka**. Stále vznikají klášterní sbírkové soubory, např. v Oseku, Teplé, k hodnotným sbírkám ze závěru 18. století patří i „kabinet kuriozit“ premonstrátského kláštera na Strahově.

Lze konstatovat, že sbírky konce 18. a počátku 19. století nesou charakter ucelených souborů, doplňovaných, tříděných a uspořádaných v souladu se soudobými vědeckými poznatky, pravých muzejních hodnot nabývají však teprve tehdy, kdy jsou zpřístupněny širšímu okruhu veřejnosti. Tato veřejnost nevyhledává sbírky jen pro potěšení, ale především proto, aby je studovala, našla v nich poučení a doplňovala si dosavadní znalosti přímým stykem s exponáty a aby nově nabyté poznatky uplatňovala v praxi. Sbírkové fondy plnily v několika případech i přímou funkci výchovně vzdělávací, exponáty sloužily jako názorné pomůcky využívané při výuce, jedná se tzv. **kabinety** soustředěné **při školách**, ze kterých se po několika desetiletích staly základy technických muzeí. Důležitou roli ve vývoji muzejnictví představovaly i **výstavy**, zejména ty z 19.

---

¹¹ ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 11.

¹² KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 45.

století, které u široké veřejnosti podněcovaly zájem o sbírky a nabádaly k docenění jejich úlohy ve formování společnosti¹³.

2.1.2. Období vzniku zemských muzeí

Na počátku 19. století nebylo vědecké či osvětové poslání nejvlastnějším úkolem prvních velkých muzeí v rakouské monarchii, naopak **muzea byla zřizována pro politický zájem**. Podle mínění zakladatelů měla muzea upevňovat zemský patriotismus, a tím posilovat postavení šlechty v jednotlivých zemích rakouského soustátí¹⁴. Proto první muzea zřizovaná v monarchii s obecně užitečným posláním jsou záměrně koncipována jako **muzea zemská**, hodlající všestranně vědecky zpracovávat a dokumentovat přírodu, historii i kulturu přesně vymezeného teritoria dané země. Při zakládání každého jednotlivého ústavu byla zohledněna místní a ideová specifika, jako shodný záměr při budování zemských muzeí lze označit formu protestu zemské šlechty i liberálů proti absolutistickému režimu. Muzea tedy byla koncipována jako zemská muzea s širším obecně vlastivědným vědeckým a osvětovým programem, nadále měla i skryté cíle, které zasahovaly do politické sféry, tato charakteristika se týká i nejstarších ústavů vzniklých na území českého království.

Základy **Slezského muzea** jsou kladeny do roku 1814, vychází z muzea gymnaziálního typu. Čelným inspirátorem byl profesor opavského gymnázia Faustin Ens. Kolekce byly postupně rozšiřovány prostřednictvím aktivity zakladatelů a darů od příznivců, záhy fond dosáhl vysoké obsahové úrovně a roku 1815 byla podána žádost o uznání opavských sbírek za vlastivědné muzeum. Žádosti bylo vyhověno roku 1818, kdy císař František I. udělil souhlas k zřízení muzea pod názvem Opavské gymnaziální muzeum.

Moravské zemské muzeum, druhá největší a zároveň druhá nejstarší muzejní instituce v ČR, bylo založeno v červenci roku 1817 císařským dekretem Františka I.¹⁵

---

¹³ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 45.

¹⁴ Tamtéž, s. 16.

¹⁵ Profil Moravského zemského muzea. *Moravské zemské muzeum* [online]. [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.mzm.cz/profil-muzea/>

Mělo plnit úlohu centra regionálního a vzdělávacího programu pro Moravu a Slezsko, také podnikat výzkumy spojené s přírodopisem, fyzikou, technologií, zemědělstvím, chemií atd. Důraz byl kladen na provádění laboratorních pokusů užitečných pro zemědělství a průmysl, na průzkum minerálních vod a léčivých pramenů¹⁶. Moravské muzeum tvořilo součást Moravskoslezské společnosti na podporu zemědělství a vlastivědy. Na zřízení Moravského muzea se největší měrou podíleli šlechticové, např. hrabě Antonín Bedřich Mitrovský, hrabě Hugo František Salm aj.

Zcela nejvýznamnějším počinem v oblasti muzejnictví v českém prostředí bylo založení **Národního muzea v Praze**, jehož počátky jsou nepřímo spojeny s hladomorem v roce 1816, na zmírnění této pohromy shromáždila česká šlechta finanční hotovost, která – vzhledem k následujícímu úrodnému roku 1817 – nebyla zcela využita¹⁷. Za hlavního iniciátora založení muzea lze označit hraběte Kašpara Šternberka, avšak konkrétní podnět k vybudování muzea dal František Klebelsberg, jeho návrhy byly přijaty a 15. dubna 1818 František Antonín Kolovrat vydal výzvu k zřízení muzea, které mělo shromažďovat „všecko, což k národní literatuře a k národní produkci náleží, jakož i přihlédnutí všeho toho, co kde ve vlasti přirozením nebo lidskou pilností způsobeno“. Muzeum bylo od počátku budováno především jako **ústav vědecký**, kde měl soustředěním cenných materiálů historických, přírodovědných i dokladů o lidské činnosti vytvořit předpoklady pro sepsání obsáhlých naučných prací¹⁸.

Sbírkový fond byl nejdříve tvořen převážně dary od aristokratů, např. Šternberkovými paleontologickými a mineralogickými sbírkami, knihovnou hraběte Josefa Kolovrata, mnohými finančními dary. Jako první místo uložení sbírek sloužil Šternberský palác, od roku 1822 převzala péči o muzejní fond **Společnost Vlasteneckého muzea v Čechách** a prvním prezidentem byl zvolen hrabě Kašpark Šternberk.

Dvacátá léta 19. století jsou spojena s doplněním členských řad muzea o české vlastence, což mělo podstatný vliv na chod muzea a zejména na jeho publikační činnost, která se orientovala na vydávání knih v českém jazyce, jako příklad lze uvést **Časopis**

---

¹⁶ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s.18.

¹⁷ KUMPERA, Jan. Muzeum jako fenomén evropské kultury a vzdělanosti. In: *Dějepis XX: Muzeum a škola*. 1. vyd. Plzeň: Pedagogické centrum Plzeň, 2004, s. 1-14. ISBN 80-7020-120-7, s. 11.

¹⁸ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 20.

vlasteneckého muzea vydávaný od roku 1827. Postupný proces počesťování muzejní společnosti dovršilo jmenování **Františka Palackého** jejím jednatelem roku 1841, který vzápětí formuloval vlastní program reorganizace muzea, zdůrazňoval v něm vědecké a historické poslání muzea, aby zastávalo roli osvětové a výchovné instituce, mělo působit na co nejširší národní vrstvy¹⁹.

Dosavadní prostory již nepostačovaly zvětšujícímu se muzejnímu inventáři, proto bylo muzeum mezi lety 1845 až 1848 přemístováno do **Nostického paláce**. Padesátá léta se nesla v duchu politického nátlaku na vedoucí činitele muzea, někteří z nich byli donuceni ze svých pozic odstoupit. Uvolnění poměrů nastalo až v šedesátých letech, kdy se rozvíjela ediční činnost, **v roce 1868** proběhly **jubilejní oslavy padesátiletého trvání muzea**, během nichž nabyly značné intenzity snahy o **vybudování nové budovy muzea**, jejíž výstavba byla **dokončena v roce 1890**.

2.1.3. Počátky vlastivědných a průmyslových muzeí

Situace ekonomická, politická i kulturní let šedesátých umožnila vznik nových spolků, v neposlední řadě i muzejních, které si vytyčily za úkol shromažďování významných dokladů české minulosti i přítomnosti. Zemská muzea nebyla schopna zajišťovat výzkum a sběr mnohých nových památek, které byly objevovány v souvislosti s budováním dopravní infrastruktury právě v šedesátých letech. Proto se úlohy zpracování těchto artefaktů zhostila první **regionální muzea**, která datují svůj vznik mezi roky 1860 až 1890, tento dějinný úsek lze označit za rané vývojové období regionálních muzeí²⁰. Podněcovateli nebo přímými zakladateli těchto muzeí byli vzdělání, ekonomicky a společensky renomovaní příslušníci české buržoazie. Společným rysem prvotních regionálních muzeí je **vlastivědné zaměření**, kladoucí důraz na dokumentaci regionu, ve kterém muzeum vzniklo.

Od konce sedmdesátých let 19. století se tedy objevuje nový typ muzeí, ve kterém jsou kombinovány úkoly vědeckovýzkumné a ochranářské s cíli výchovně vzdělávacími, současně s tím se projevují **muzea technicko-průmyslového rázu**, která měla povzbudit

¹⁹ KUMPERA, Jan. Muzeum jako fenomén evropské kultury a vzdělanosti. In: *Dějepis XX: Muzeum a škola*. 1. vyd. Plzeň: Pedagogické centrum Plzeň, 2004, s. 1-14. ISBN 80-7020-120-7, s. 13.

²⁰ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 34.

aktivitu místních výrobců, podporovat výuku na odborných školách atd. Nejvýznamnější místo mezi uměleckoprůmyslovými muzei zastávalo **Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze**. Uměleckoprůmyslová muzea mající zabezpečeny dostatečné hmotné předpoklady pro svou práci, rozvinula v plné intenzitě a v souladu se svým posláním především činnost výchovně vzdělávací a výstavní²¹, pořádala odborné kurzy, napomáhala rozvoji průmyslové výroby atd.

Specializovaná muzea vznikala v devadesátých letech 19. století z tematických expozic instalovaných na českých vlasteneckých výstavách, během nichž byly shromážděny rozličné materiály z českého prostředí, a nadále byla snaha zachovat tyto soubory jako celky, toto je případ **Národopisného muzea**. Jako další zahajují svou činnost úzce specializovaná muzea, např. Školské muzeum (1914), hasičské muzeum (1892), jako prosperující příklad úzce specializovaného muzea lze uvést Technické muzeum (1908).

Pracovníci Národního muzea se obraceli po roce 1890 k interním problémům a neprojevovali zájem o spolupráci s nově ustavovanými regionálními muzei, avšak nadále existovala řada společných problémů, které bylo vhodné řešit jedině společným postupem všech muzeí, jednalo se především o opatření na ochranu starožitností proti vývozu ze země. Za účelem faktického plnění byla ustavena **Společnost přátel starožitností** a jako nejvhodnější střediska pro uchování památek se jevila právě tato nevelká regionální muzea²². Velký počet nově vzniklých muzeí s sebou přinesl potřebu koordinované organizace ústavů, přičemž toto téma bylo předmětem několika konferencí, na nichž byly prezentovány různé návrhy na pozvednutí úrovně českého muzejnictví. Na počátku 20. století na těchto konferencích zaznívaly stále výrazněji hlasy po větší aktivitě Národního muzea, které na počátku druhého desetiletí 20. století prošlo proměnou, kdy se ve větší míře uplatňovali mladí členové muzea, a tím byla překonána dlouholetá stagnace.

Se začátkem 20. století se začalo prosazovat **nové pojetí muzejní práce**, podle něhož by se měla muzea více orientovat na návštěvníky, kteří mají být pro muzea středem zájmu, a je třeba na ně cíleně působit skrze expozice. Muzea by měla vykazovat bohatou publikační činnost a stát se jakýmsi kulturními středisky. Avšak tento přerod v režii a funkci muzeí byl doprovázen mnoha obtížemi, které prohlubovaly pokusy o zvědečtění

---

²¹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 61.

²² KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 50.

veškeré činnosti muzeí. Celý reorganizační proces a úspěšný rozvoj muzeí byly násilně přerušeny první světovou válkou²³, která zasáhla do působnosti i těch nejnavštěvovanějších muzeí. Jednalo se především o regionální muzea, která byla v době předválečné jednoznačně nejoblíbenější a svou přední pozici si následně udržela i po válce.

2.1.4. České muzejnictví mezi lety 1918 až 1945

Přes některé pozitivní tendence, které se objevily **po roce 1918, se nedostalo muzejnictví do popředí veřejného zájmu** a ani v kulturní sféře nezaujalo čelné místo²⁴. Uvnitř muzejních struktur nedošlo k podstatným organizačním změnám, neproměnilo se ani právní a správní postavení muzeí, pro zásadní organizační transformace nebyly vytvořeny dostačující podmínky. Ke zkvalitnění práce muzeí, usměrnění jejich činnosti a sdružování měla napomáhat organizace Svazu českých muzeí vlastivědných, který byl ustaven roku 1919, zprvu sdružoval pouze vlastivědná muzea, ale od roku 1924 zastřešoval i muzea jiné povahy než vlastivědné, s tím souvisí i přejmenování organizace **na Svaz československých muzeí**. Svaz měl pečovat o vybudování sítě českých muzeí, o výchovu muzejních pracovníků i odborné vzdělávání amatérů, provádět pravidelnou revizní činnost v muzeích, hájit zájmy muzeí, orgány Svazu byly sjezd a muzejní rada²⁵.

V otázce zakládání nových muzeí panovala libovůle, takřka jakákoliv organizace mohla zřídit a provozovat muzeum, neexistence muzejního zákona umožňovala vznik muzeí rozličných zaměření. Avšak i přesto musela nově zakládaná muzea vykazovat alespoň kritérium společenské užitečnosti. Markantní pokles vlivu zaznamenala uměleckoprůmyslová muzea, do popředí se dostalo **Vojenské muzeum**, které bylo budováno jako dokumentační centrum vojenských tradic a historické vojenské techniky, a spolu s ním tzv. **osvobozenké muzeum** jako dokumentační centrum soustřeďující písemné i hmotné dokumenty k historii osvobozovacích snah.

---

²³ HOLMAN, Pavel. Dějiny sběratelství. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 21-69. ISBN 978-80-86611-40-2, s. 65.

²⁴ ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5, s. 71.

²⁵ KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 52.

Složitá situace panovala v pohraničí po celou dobu existence tzv. první republiky, a to platí i pro oblast muzejnictví. V místech s převážujícím podílem německého obyvatelstva byla zřizována muzea zaměřená pouze na německou oblast, za to v místech s převážující českou národností vznikala tzv. **menšinová muzea** (s ústředním názvem: česká muzea v zněmčených krajích Čech), která měla za úkol dokumentovat materiály českého původu²⁶.

Třicátá léta 20. století byla prostoupena snahami o zlepšení úrovně muzeí, avšak veškeré snažení zůstalo opět jen v teoretické rovině, tato situace pokračovala i v době druhé světové války, kdy byla činnost muzeí značně omezována a muzejní fondy byly vystaveny poničení během četných přesunů sbírek, prakticky úplné **zastavení působnosti muzeí** bylo **nařízeno roku 1944**, avšak nejednalo se o všechna muzea, některá byla ponechána v aktivitě. V postatě lze konstatovat, že škody způsobené druhou světovou válkou českému muzejnictví nebyly příliš veliké²⁷. Za největší ztrátu lze považovat zničení sbírek Moravského muzea, konkrétně na hradě v Mikulově shořela podstatná část pravěkých artefaktů.

2.1.5. Období po roce 1945 do současnosti

Konec války umožnil muzeím návrat k normální činnosti, tam, kde to bylo nutné, se musely nahradit materiální a také personální ztráty. Důsledky války přinesly samozřejmě celou řadu komplikací, zejména v pohraničních oblastech a v případě majetku kolaborantů, pro řešení těchto komplikací byla státem zřízena **Národní kulturní komise**²⁸, která měla zkonfiskované věci přerozdělit místním orgánům, které přebíraly muzejní fondy do své správy a opětovně je uváděly v provoz. Sbírkové ze zaniklých muzeí byly převzaty do majetku československého státu prostřednictvím odpovědných orgánů státní správy.

Ideové principy socialistické kulturní politiky zasáhly **po roce 1948** i do oblasti muzejnictví, kde **byly hledány cesty k novému strukturálnímu uspořádání muzejní**

---

²⁶ KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 52.

²⁷ Tamtéž, s.53.

²⁸ HOLMAN, Pavel. Dějiny sběratelství. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 21-69. ISBN 978-80-86611-40-2, s. 66.

sítě, ta se měla nově budovat na základě převzetí všech muzeí do veřejné správy, která měla mimo státních muzeí zahrnovat krajská, okresní a místní muzea, všechna se měla výhradně profilovat do regionálního zaměření, vedle nich měla fungovat i odborná muzea²⁹. Rok 1948 znamenal vlnu konfiskací, převodů četných majetků do inventářů muzeí, přičemž tyto nově nabyté konfiskáty se stávaly pro muzea spíše problémem, jelikož nekorespondovala se zaměřením muzea a nebyl pro ně ani dostatek potřebného místa. Zároveň **muzea** byla nabádána k přehodnocování svých expozic v duchu marxistického pojetí dějin, **měla propagovat ve svých výstavách budování socialismu**, dalším krokem k zapojení se do socialistické kulturní politiky bylo zrušení všech spolků, včetně těch muzejních, a zestátnění muzeí, jejich zřizovateli se tedy staly státní orgány. Měnila se síť muzeí, která byla nově uspořádána dle územně právního členění státu, **docházelo k slučování a rušení některých muzeí**, rušena byla především menší muzea. Ústředním orgánem byla vydávána nařízení upravující sbírkotvornou či prezentační činnost všech muzeí, např. byl vypracován jednotný scénář podoby expozic.

Teprve **roku 1959** byl **přijat zákon o muzeích a galeriích**, podle něhož se české muzejnictví řídilo až do roku 2000. Druhá polovina padesátých let 20. století přinesla i další změny, např. se dostalo muzeím vysokoškolsky vzdělaných odborníků, čímž byla zajištěna odborná práce muzeí, v šedesátých letech byl **v Brně otevřen postgraduální program studia muzeologie**. Z teoretických publikací o muzejní historii u nás vyplývá, že v šedesátých letech poukazovali odborní pracovníci mimo jiné na předimenzovanost muzejní sítě malými muzei, dále došlo k návrhu na vytvoření regionálních muzeí jako center muzejní práce v kraji. Rok 1968 byl významným rokem pro české muzejnictví, nesl se v duchu oslav výročí založení Národního muzea, tentýž rok byla vypracována řada návrhů na pozměnění vnitřního uspořádání muzeí, avšak rozvoj přerušil normalizační proces. Celé **období tzv. normalizace se projevovalo v muzeích tvrdou politickoideologickou cenzurou** ve výstavní i publikační činnosti, ve sbírkotvorné aktivitě byly prosazovány zásady dokumentace nejnovějších dějin a současnosti³⁰. Často docházelo k nesystémovým úsporným opatřením, muzea podléhala ztřísněné finanční kontrole, nadále pokračovala integrace místních muzeí pod okresní muzea.

---

²⁹ KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998, s. 54.

³⁰ Tamtéž, s. 58.

Již v osmdesátých letech 20. století bylo zřejmé, že je třeba přistupovat k režii muzejnictví zcela novým způsobem, jednalo se především o využívání tehdy moderních technologií k zpracování sbírkových fondů. **Změna politického režimu** a společenské situace **v roce 1989 přinesla muzeím volnost**, ale i značnou **nejistotu**, sice byly eliminovány zásahy státu do činnosti muzeí, avšak současně s tím zmizela i finanční jistota, kterou muzea měla.

Devadesátá léta se pojí s negativními problémy, které se dotýkají zejména financování, dále se osamostatnila některá menší muzea.

V současnosti muzea mohou svou aktivitu určovat samostatně, pokud ji mají schválenou zřizovatelem. Muzejníci se musí snažit získávat prostředky k pokrytí provozu muzeí z různých zdrojů, mohou navazovat kontakty se zahraničními muzei, stále více je v našich muzeích kladen důraz na práci s návštěvníkem. Před českými muzei stojí úkol najít kompromis a optimální poměr mezi činností sbírkotvornou a ochrannou. V roce 1990 byla ustavena **Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií** jako nevládní neziskové sdružení, dobrovolný profesní svaz muzejních institucí a osob činných v oboru.

Podle údajů Centrální evidence sbírek České republiky funguje dnes na našem území **více než 800 objektů označovaných jako muzeum**, ve kterých je shromážděno na 65 miliónů sbírkových předmětů, které samostatně tvoří 300 sbírek a téměř tři stovky muzeí a galerií. Asociace muzeí a galerií České republiky sdružuje asi padesát pět procent muzejních institucí v České republice (z toho osmdesát pět procent těch největších muzeí)³¹. „*Za dobu třiaadvacetileté existence AMG se samozřejmě mnohé v českém muzejnictví změnilo, muzea po většinou již nejsou nevládními, šedivými budovami, kam chodí jen povinné školní výpravy, muzea jsou v současné době otevřenými, vstřícnými a vyhledávanými institucemi, kde mohou návštěvníci velmi aktivně trávit svůj volný čas*“³². Dle údajů Ministerstva kultury ČR je pro obor muzejnictví zřízeno **sedm specializovaných muzeologicko-metodických pracovišť**, které poskytují informace a služby vlastníkům a správcům sbírek muzejní povahy a dalším zájemcům, vydávají metodické pokyny a texty, poskytují konzultace.

---

³¹ AMG se představuje. In: *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.cz-museums.cz/web/amg/amg-se-predstavuje>.

³² Tamtéž.

Jako jeden ze zásadních a moderních trendů ve vývoji muzejnictví v současné společnosti lze vysledovat fakt, že **muzea** už nejsou vnímána jen jako instituce ochraňující přírodní a kulturní dědictví, ale **mohou sloužit i jako nástroj reklamy a marketingu**, je tomu tak zejména v případě tzv. **podnikových muzeí**. Mnohá muzea jsou dokonce budována jako nástroj reprezentace státu.

2.2. Muzeum Chodska

2.2.1. Obecné informace a historie

Muzeum Chodska je nestarším muzeem na Domažlicku. Jeho sbírky vypovídají o historii domažlického regionu, jeho etnografii a v neposlední řadě také o přírodním prostředí Domažlicka. V současnosti muzeum sídlí v budově Chodského hradu a jeho ředitelem je Mgr. Josef Nejdrl.

První snahy o založení Muzea Chodska se objevily v osmdesátých letech 19. století, konkrétně z roku **1883** pochází zpráva z tisku o přijetí návrhu na založení městského muzea, současně s tím byl ustanoven komitét, který měl řídit přípravné práce. Muzeum mělo být rozčleněno na sekci historickou, průmyslovou, přírodní a mělo být sloučeno s městským archivem. Prvotní nadšení účastníků podniku založení nového muzea záhy opadlo a nastala doba stagnace, kdy členové muzea nevykazovali činnost, avšak shromažďovali lidmi darované předměty ve svých domovech³³.

Po pěti letech, roku 1888, bylo v novinách uveřejněno svolání k občanům Domažlic, ve kterém bylo psáno o založení muzea, a současně v něm komitét žádal širokou veřejnost o podporu a spolupráci. Tato žádost shledala u veřejnosti mohutnou odezvu a muzejní výbor musel vzápětí řešit problém, kam uložit velký počet darů do sbírky budoucího muzea. Po domluvě s převorem augustiniánského kláštera v Domažlicích byly dary převezeny do prostor kláštera, kde se nacházely až do roku 1893. Tohoto roku byly poskytnuty muzejnímu výboru místnosti v nové radnici, kam byly poté přeneseny veškeré exponáty. Roku 1889 byla ustanovena tzv. **Muzejní společnost**, která na sebe převzala správu muzejní sbírky a přeorganizovala také rozložení exponátů do tematicky vymezených oddělení, a to: přírodovědného, technicko-průmyslového, historicko-archivního³⁴. O každé oddělení pečoval jeden kustod, který měl k dispozici pomoc odborné komise. V tomto roce čítala sbírka muzea na 184 položek (z toho 76 archeologických nálezů). Nově založené muzeum v Domažlicích mělo ambice se podílet na národně důležitých akcích, podílelo se tedy na Zemské jubilejní výstavě (1891) a také na obelání Národopisné výstavy v Praze (1895). V období příprav na tyto významné výstavy značně

---

³³ GUREŇOVÁ, Petra. *Využití sbírek Muzea Chodska ve výuce dějepisu na ZŠ. Plzeň, 2011. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Eva MUŠKOVÁ., s. 35.*

³⁴ Tamtéž, s. 36.

vzrostl sbírkový fond o velké množství darů od lidí, kteří se chtěli podílet na prezentaci svého kraje, domažlického regionu, v měřítku národní výstavy.

Roku 1910 organizace muzea dostála dalších změn, majetek muzejní společnosti převzala do své působnosti obec a rovněž ustavila pro správu muzea desetičlenný sbor, kuratorium, v čele se správcem, který byl zodpovědný za chod muzea³⁵. Sbírky byly při této příležitosti opět přeorganizovány a rozčleněny do oddílů: historicko-archivní, literární, přírodovědný, národopisný a technologický. Bylo rozšířeno o další prostory (chodská sence). Významným členem kuratoria byl od dvacátých let 20. století stavitel Antonín Procházka. Za doby jeho působení na postu správce muzea prošla instituce velkým vývojem. Do tohoto období spadá také význačný rok v historii muzea, rok 1931, kdy byla pro sbírky muzea uvolněna část budovy **Chodského hradu** (západní část). Nové prostory muzea byly slavnostně otevřeny 6. dubna 1931. Muzejní exponáty byly roztrženy do tematicky vytyčených místností. Ve zbývajících prostorách budovy Chodského hradu (východní část) byla zřízena veřejná čítárna, spolková místnost pěveckého sboru Čerchovan, archiv města Domažlice aj. Návštěvy muzea se konaly formou komentované prohlídky exponátů s pracovníci muzea. Provoz muzea byl hrazen jeho vlastní hospodářskou činností (vstupným do muzea, dary ...) a případnými dotacemi od města.

V roce 1932 byl do Chodského hradu přestěhován i městský archiv, o dva roky déle bylo muzeum rozšířeno o dalších osm místností, které byly využity k instalaci sbírek.

Pracovníci muzea roku 1938 nechali cennější předměty a vzácné archivní spisy převézt do Tábora, tímto krokem chtěli uchránit sbírkové předměty před potenciálním nebezpečím z německé strany. Z Tábora byly sbírky nazpět do Domažlic, kde přečkaly dobu okupace i konec války. V roce 1939 bylo muzeum uzavřeno a místnosti muzejní expozice byly využívány k jiným účelům.

Po konci války byl provoz muzea obnoven a muzeum se mohlo dále rozvíjet. Od padesátých let došlo k systematicky prováděné péči o fondy muzea, novému uspořádání expozice, metodické pomoci místním muzejním zařízením. V roce 1955 byl oddělen od muzea archiv. V dalších letech se Muzeum Chodska podílelo na instalaci menších

---

³⁵ BAIER, Vladimír. *Rozvoj muzejnictví na Domažlicku*. Domažlice: Z Chodského hradu, 1980, s. 2

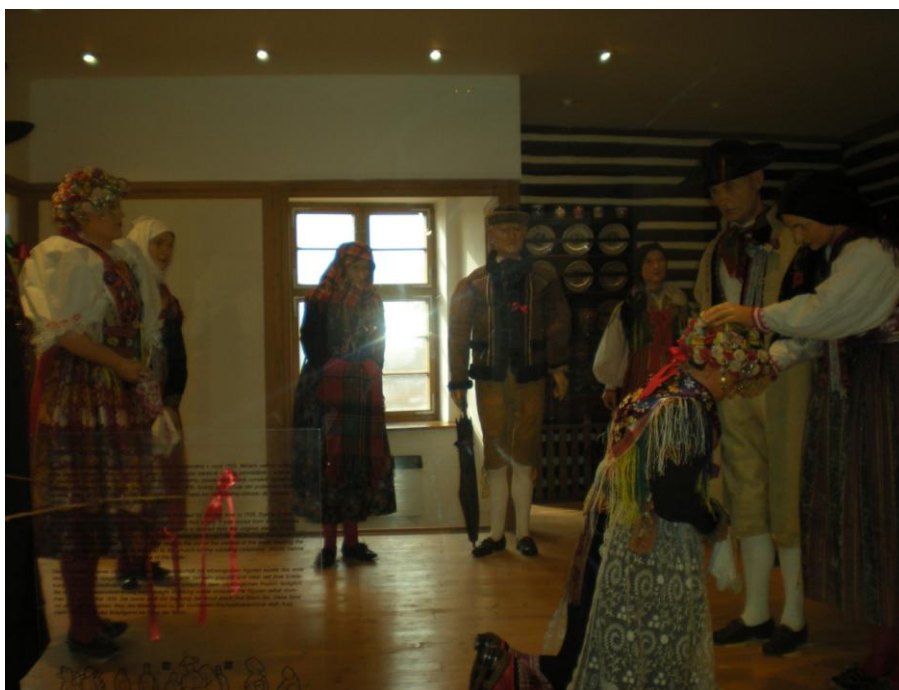
muzejních zařízení (např. Pamětní síň Jana Sladkého-Koziny z roku 1958, obrazárna v Trhanově z roku 1970)³⁶.

Od počátku devadesátých let prošlo muzeum celkovou rekonstrukcí, která nebyla úspěšně završena, naopak před zakončením všech stavebních prací došlo roku **1995** k **požáru** v budově **Chodského hradu**. Následně musely být započaty opravné práce, které vyústily v instalování současné muzejní expozice, která se průběžně obměňuje a vyvíjí³⁷.

2.2.2. Expozice

Celá expozice Muzea Chodska zaujímá plochu sedmi set čtverečních metrů a je členěna do jedenácti částí, ve kterých jsou umístěny veskrze tematicky podobné exponáty.

První místnost „**Archeologie starověk**“ obsahuje pět vitrín, které v sobě prezentují archeologické nálezy z oblasti Domažlicka, např. keramika z období neolitické kultury

Obrázek č.1 – Expozice Muzea Chodska. Foto autorky, 2013.

s lineární keramikou, výbava mohyly z doby bronzové, kadlub. Také doba halštatská je

³⁶GUREŇOVÁ, Petra. *Využití sbírek Muzea Chodska ve výuce dějepisu na ZŠ. Plzeň, 2011. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Eva MUŠKOVÁ., s. 41.*

³⁷ Sděleno autorce pracovníci muzea při rozhovoru vedeném v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

zastoupena (železné udidlo koňského postroje, žluté korálky s modrými očky ze skelné pasty³⁸). Na stěnách v blízkosti vitrín jsou umístěny informační tabule s doprovodným textem k vystaveným exponátům. Velmi přehledná je mapka znázorňující pravěké osídlení Domažlicka. Centrální prostor místnosti je věnován největší „senzaci“ ze všech pravěkých nálezů Domažlicka, a to mohyle (označená C1) milavečské kultury³⁹, která vydala vzácný tzv. **kultovní vozík** z bronzového plechu, meč, amforu a několik menších předmětů. Veškeré artefakty získané z mohyly jsou naaranžovány přesně tak, jak do ní byly vloženy při jejím zhotovení.

Druhá místnost „**Archeologie středověk (11. – 14. století)**“ je zaměřena na nálezy z doby středověku, které jsou umístěny ve čtyřech vitrínách. Z exponátů lze připomenout bronzové náušnice (11. století), zlomky keramiky z 12. a 14. století, také otisky pečetidel domažlických cechů aj. Doplnující materiály jsou zaměřeny na Domažlicko v raném středověku, na počátky samotného královského města Domažlice, až po jeho vývoj do renesance, toto období je prezentováno modelem města z 16. století. Plocha jedné stěny je věnována obrazu Příjezd Jana Prokopa Holého do Domažlic od malíře Jana Šebka.

Další část expozice je označena „**Přívěží**“, z názvu vyplývá, že lze z této průchozí místnosti vystoupat na vyhlídkovou věž Chodského hradu. Zbylý prostor je vyplněn cechovními truhlicemi ze 17. a 18. století. Nad nimi je vyvěšen obraz z počátku 17. století zachycující vítězství českého panovníka Břetislava I. nad císařem Jindřichem III. u nedaleké Pivoně.

Čtvrtý sál s názvem „**Historie (15. – 17. století)**“ není striktně tematicky ohraničený. Je zde možno vidět obrazy a plastiky se sakrálními motivy, dále dvě vitríny mapující války, především tu husitskou, která se významně dotkla domažlického regionu. Další exponáty jsou: rodové erby šlechtických rodů spojených s Domažlickem, mince z 16. a 17. století a i starší přemyslovské denáry, jsou zde prezentovány vzácné tisky knih – např. exemplář prvního vydání **Kroniky české Václava Hájka z Libočan** (1541), Kalendář historický od domažlického radního Prokopa Lupáče z Hlaváčova⁴⁰ aj.

---

³⁸ Zápis autorky při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

³⁹ Kultura mladší doby bronzové na území Čech, v rozmezí 12. – 9. Století BC.

⁴⁰ Zápis autorky při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

Další síň „**Historie (17. – 19. století)**“ je naplněna ukázkami nábytku, mezi nimi renesanční polychromovanou skříní, barokním sekretářem a prádelníkem, aj. Nechybí ani dřevěné olejem malované ostrostřelecké terče z 19. století a další předměty běžné potřeby.

Obrázek č.2 – Expozice Muzea Chodska. Foto autorky, 2013.

Prostor chodby, která spojuje místnosti expozice, je využit pro vhléd do **ševcovské dílny, černé kuchyně a chodské světnice**. Postranní plochy v chodbě jsou využity k výstavě lidového nábytku, který se na konzervativním Chodsku udržel mnoho desetiletí jako nezbytná součást vybavení domu.

Před vstupem do ústřední místnosti celé expozice je v prostoru chodby umístěn Franzův betlém vyřezaný z lipového dřeva. Uprostřed samotné místnosti (nazvané chodská sence) je instalována scéna **chodské svatby** v momentě žehnání nevěstě od rodičů. Toto ztvárnění bylo slavnostně uvedeno roku 1935⁴¹. Sochy dvanácti svatebčanů pocházejí od sochaře Václava Amorta.. Místnost doplňují vitríny s dokumenty odkazujícími na lidové tradice (masopust, Velikonoce) a olejové obrazy s motivy lidových poutí.

Expozice v dalším výstavním prostoru mapuje částečně etnografii regionu, především podává přehled veškerých řemesel, která byla provozována v domáckém

---

⁴¹ GUREŇOVÁ, Petra. *Využití sbírek Muzea Chodska ve výuce dějepisu na ZŠ*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Eva MUŠKOVÁ.s. 54.

regionu. Vitríny obsahují ukázky **lidových řemesel** (hřebenařství, sklářství atd.) a keramiky typické pro jednotlivé vsi na Domažlicku.

Šestá místnost je zaměřena na historii **lidového stavitelství**, která byly v případě domažlického (potažmo chodského) regionu velmi pestrá, přičemž původních staveb prosté lidové architektury na Chodsku se mnoho nedochovalo.

Poslední sál se stálou expozicí nese označení „**Přírodověda**“, jsou v něm umístěny mineralogické sbírky hornin z Domažlicka, další materiály informují prostřednictvím fotografií a popisků o přírodním prostředí domažlického okresu.

Součástí muzea je i **výstavní síň**, v níž se v pravidelných intervalech střídají výstavy.

2.2.3. Zhodnocení

Lze říci, že Muzeum Chodska je příkladem muzea klasického typu, kde jsou exponáty prezentovány pouze k vizuálnímu vjemu. Sběrka obsahuje artefakty, které jsou veskrze obdobné jako v jiných institucích, pokud se v muzejní instalaci nachází artefakt jedinečné povahy, např. **milavečský kultovní vozík**, tak v rámci celé expozice není zvýrazněn a lze říci, že tak splyne s ostatními exponáty.

Expozice je celkem rozsáhlá a pro pozorného návštěvníka de facto časově náročná. V případě návštěvy dětí ze základních škol je možné využít služby poskytované muzeem, jako např. komentované prohlídky s pracovníkem muzea či besedy s jeho zaměstnanci. Přesto však samotná expozice bohužel neobsahuje interaktivní prvky, které jsou v současnosti zaváděny v podobných institucích, ani nedisponuje pracovními listy nebo jinými materiály, které by mohli žáci vypracovávat během prohlídky. Podle sdělení Josefa Nejdla se Muzeum Chodska umožňuje zájemcům z řad základních a středních škol provozovat výuku regionálních reálií v prostorách muzea, ale samotné artefakty či jejich napodobeniny, které by byly vhodnou didaktickou pomůckou, muzeum k výuce neposkytuje. Systematická práce mezi pracovníky muzea a představiteli místních škol nefunguje, je založena spíše na konkrétních případech pedagogů, kteří ve svých žácích chtějí podněcovat vztah k chodskému regionu⁴².

---

⁴² Sděleno autorem Josefem Nejdlem při rozhovoru vedeném 15. března 2013. Soukromý archiv autorky.

Z výše uvedených skutečností je možné vyvodit závěr, že pracovníci Muzea Chodska příliš nesledují současné přístupy k režii muzejnictví, ani v budoucnosti pravděpodobně neuvažují o jejich zavádění⁴³.

---

⁴³Sděleno autorce Josefem Nejdlem při rozhovoru vedeném 15. března 2013. Soukromý archiv autorky.

2.3. Galerie bratří Špillarů

2.3.1. Obecné informace a historie

Galerie bratří Špillarů je pobočkou Muzea Chodska, sídlí v Domažlicích od roku **1996**, avšak její počátky se datují do roku 1970, kdy byla coby výstavní síň s názvem Galerie bratří Špillarů poprvé instalována na zámku v **Trhanově**. Nevhodné podmínky uložení v těchto místech však zapříčinily to, že obrazy byly v devadesátých letech přemístěny a znovu zpřístupněny v domažlické galerii⁴⁴.

2.3.2. Expozice

Prostory galerie jsou členěny do dvou částí. V první z nich se nachází **stálá expozice děl bratří Rudolfa, Karla a Jaroslava Špillarů**, celkem se jedná o třicet obrazů zapůjčených galerií Západočeskou galerií. Druhou část výstavního prostoru tvoří vždy **putovní výstavy**, které se v galerii obměňují každé dva měsíce⁴⁵.

2.3.3. Zhodnocení

Podle sdělení průvodkyně galerie tvoří jednu z podstatných aktivit odborných pracovníků Galerie bratří Špillarů i zaměření na děti školního věku, které představují podstatnou část celkového počtu návštěvníků. Jsou zde pro ně připravovány **dvouhodinové dílny**, kde si žáci z prvního stupně základních škol mohou vytvořit vlastní dekoraci. Děje se tak za asistence odborné pracovnice muzea a např. s ohledem na krajové tradice. Žákům z druhého stupně základních škol a středoškolákům je galerií poskytován také specializovaný program; jedná se o **komentovanou prohlídku výstav** a zhlédnutí **videodokumentu** o rozličných místních a českých umělcích. Hlavní smysl těchto odborných programů pracovníci muzea spatřují v tom, že by příslušníci „mladé generace“ jejich prostřednictvím mohli založit vztah k výtvarnému umění⁴⁶.

---

⁴⁴ Galerie bratří Špillarů. In: *Www.muzeum-chodska.com* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.muzeum-chodska.com/cz/muzeum-chodska/historicky-vyvoj-muzea-v-domazlicich>.

⁴⁵ Sděleno autorce pracovníci galerie při rozhovoru vedeném 15. března 2013. Soukromý archiv autorky.

⁴⁶ Tamtéž.

Vedle programů pro školy galerie ve spolupráci s Městskou knihovnou Boženy Němcové v Domažlicích pořádá **besedy** na regionálně zaměřená témata např. z historie, z literatury, z chodské „každodennosti“...

2.4. Muzeum Jindřicha Jindřicha

Muzeum Jindřicha Jindřicha bylo založeno skladatelem Jindřichem Jindřichem jako **soukromé muzeum** na konci první světové války, přičemž tehdejší muzejní inventář tvořily sbírky z Jindřichovy sběratelské aktivity a dary soukromých osob.

V této budově byla až do počátku současné rekonstrukce umístěna kromě Jindřichových sbírek i muzejní knihovna a archiv. Kromě těchto institucí bychom zde našli i historické, archeologické a přírodovědné okresní odborné pracoviště⁴⁷. Jako nejvýznamnější část tehdejší expozice lze označit instalaci tzv. chodské sence.

V roce **1945** daroval Jindřich Jindřich svou sbírku městu s právem ji spravovat a rozšiřovat. V této podobě plnilo muzeum svoji funkci do roku **2008**. V posledních pěti letech je muzeum uzavřeno z technických důvodů. Probíhá **generální rekonstrukce** objektu, především obměna a modernizace nevyhovujících oken, topení, rozvodů elektřiny a vody, v neposlední řadě také zastaralého dispozičního řešení výstavních prostor⁴⁸.

Dle slov Mgr. Josefa Nejdla, ředitele Muzea Chodska, bude generální rekonstrukce budovy Muzea Jindřicha Jindřich dokončena do konce roku 2013, avšak přesný scénář nového uspořádání expozice není vypracován (březen 2013). Vizí pracovníků nově zrekonstruovaného muzea je radikální proměna muzejní instalace a nové pojetí expozice, jejímž cílem bude představení osoby Jindřicha Jindřicha mladé generaci⁴⁹. Do budovy muzea opět navrácen archiv a knihovna muzea, které jsou po dobu rekonstrukce uloženy v provizorních prostorách. Zásadní změnu týkající se nejen Muzea Jindřicha Jindřicha, ale i Galerie bratří Špillarů, bude představovat sloučení těchto institucí, neboť od roku 2014 bude totiž Galerie bratří Špillarů sídlit právě v budově Muzea Jindřicha Jindřicha.

---

⁴⁷ Historický vývoj muzea v Domažlicích. In: *Www.muzeum-chodska.com* [online]. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.muzeum-chodska.com/cz/muzeum-chodska/historicky-vyvoj-muzea-v-domazlicich>.

⁴⁸ GUREŇOVÁ, Petra. *Využití sbírek Muzea Chodska ve výuce dějepisu na ZŠ Plzeň*, 2011. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Eva MUŠKOVÁ., s.58.

⁴⁹ Sděleno autorce Josefem Nejdlem při rozhovoru vedeném 15. března 2013. Soukromý archiv autorky.

2.5. Muzeum příhraničí ve Kdyni

2.5.1. Obecné informace a historie

V roce **2007** bylo slavnostně otevřeno Muzeum příhraničí ve Kdyni, které si klade za cíl zmapovat historii kdyňského mikroregionu. V neposlední řadě se muzeum specializuje na zachycení podoby **česko-německých vztahů** v rámci pohraničí, ke kterému lze kdyňský mikroregion vztahovat⁵⁰. Budova muzea stojí v místech bývalé kdyňské přádelny. Projekt muzea byl realizován úřadem města Kdyně, skrze něj je také financován provoz muzea.

Exponáty zapůjčilo či věnovalo muzeu takřka na sedmdesát soukromých sběratelů, přičemž sbírku dotvářejí artefakty zapůjčené z Muzea Chodska a rovněž z Muzea doktora Hostaše v Klatovech. Pracovníci těchto institucí se podíleli na instalaci expozice. Bohatý archivní materiál poskytl Státní archiv v Plzni, jmenovitě jeho pobočky v Klatovech a Horšovském Týně⁵¹.

2.5.2. Expozice

Celá expozice je rozdělena do dvanácti tematicky vymezených okruhů, přičemž každému okruhu je vyčleněna samostatná místnost. Expozice v sobě zahrnuje poznatky z historie Kdyňska a v menší míře domažlického regionu, také se věnuje přírodnímu prostředí ve sledované oblasti.

První místnost je zaměřena na období **pravěku**. Nastiňuje dva hlavní archeologicky zjišťované fenomény, a sice život a smrt. Do života (přímo do domácnosti) člověka z doby bronzové můžeme nahlédnout pomocí rekonstrukce stavby **kulového domu**, v němž je možnost si doslova „osahat“ věci každodenní běžné potřeby člověka doby bronzové (např. keramiku, ohniště, mazanícové stěny atd.). S podobou pohřebního ritu mladé doby bronzové se seznámí návštěvník na modelu řezu pohřební mohylou⁵².

---

⁵⁰ Z informačního letáku *Muzeum příhraničí ve Kdyni*. Uložen v Muzeu příhraničí ve Kdyni.

⁵¹ Sděleno autorce pracovníky muzea při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

⁵² Z informačního letáku *Muzeum příhraničí ve Kdyni*. Uložen v Muzeu příhraničí ve Kdyni.

Po vstupu do druhé místnosti expozice se přesuneme do středověku, s kterým se můžeme blíže seznámit pomocí replik středověké keramiky a zbraní. Atmosféru středověku umocní replika druhé hradní brány (z 2. poloviny 13. století) z hradu **Rýzmbek**. Další úsek je zaměřen na archeologické výzkumy a nálezy ze tří kdyňských hradů – Rýzंबरka, Nového Herštejna a Netřebu⁵³.

Obrázek č.3 – Expozice Muzea příhraničí ve Kdyni. Foto autorky, 2013.

Třetí místnost představuje Rýzmbek, nejvýznamnější hrad regionu. Další panel se zaobírá husitskou dobou tak, jak se vepsala do paměti domažlickému regionu, kladen je důraz na **bitvu u Domažlic**⁵⁴ a na památky, které se k ní vztahují (např. stavba Klobouk u Kouta na Šumavě). Panel uprostřed místnosti prezentuje vyobrazení domažlického regionu na historických mapách. Další úseky sledují religiózní život na Kdyňsku, s připomenutím význačných poutních míst. Městu Kdyně a jeho historii je věnována rozsáhlejší část třetí místnosti. Celou tuto velmi obsáhlou místnost doplňuje úsek zaměřený na příhraniční styk v oblasti **Všerubského průsmyku**.

⁵³ Zápis autorky při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

⁵⁴ Bitva u Domažlic z 14. srpna 1431.

Obrázek č.4 – Expozice Muzea příhraničí ve Kdyni. Foto autorky, 2013.

Čtvrtá, pátá a šestá místnost jsou veskrze zaměřeny na stejné téma, a to textilní výrobu, která je s Kdyní velice úzce spjata, mimo jiné jsou představeny tradiční technologie zpracování lnu na výrobu plátna.

Pátá místnost mapuje historii **textilní manufaktury** ve Kdyni. Ve vystaveném sekretáři jsou umístěny rostliny nejčastěji používané k barvení tkanin, dále si návštěvník může prohlédnout vzorníky zboží, které bylo nabízeno kdyňským textilním závodem.

Šestá místnost v sobě opět nese informace k výrobě tkanin, tentokrát tkanin živočišného původu, konkrétně z ovčí vlny. S městem Kdyně je spojena taktéž tradice **modrotisku**. V muzeu návštěvník nahlédne do modrotiskové dílny, tak, jak v ní pracovali členové kdyňské modrotiskařské rodiny Englových⁵⁵.

Sedmá místnost si klade za cíl navodit dobovou atmosféru prostředí kanceláře managementu textilního závodu. Objekt muzea je totiž umístěn v prostorách, kde dříve sídlilo ředitelství kdyňského textilního závodu.

Osmá místnost představuje ostatní řemesla provozovaná na Kdyňsku, jejichž smyslem bylo zabezpečení technické soběstačnosti komunity (jak vesnic, tak měst).

⁵⁵ Zápís autorky při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

V rámci regionu se jedná o stejné druhy řemesel jako v ostatních částech Čech a také v sousedním Bavorsku. Za zdůraznění stojí plátýnkářství firmy Kohout, která zásobovala mlýnskými plátýnky (sloužily k pročišťování mouky a jejímu třídění) i mlýny v oblasti jižních Čech⁵⁶.

Devátá místnost se nese v duchu předchozích částí expozice tím, že prezentuje manufakturu A. Fischera, která sídlila v nedaleké vsi Všeruby a zabývala se výrobou keramického spotřebního zboží. Svým sortimentem zásobovala celé Kdyňsko a také Chodsko. Prosperující manufaktura zanikla v roce 1946 v souvislosti s odsunem německých obyvatel z této oblasti⁵⁷. Další část se zabývá specifickým fenoménem lidové kultury, který se vyskytuje v oblasti česko-rakousko-německého pomezí, jedná se o **lidovou podmalbu na skle**.

Následující expoziční prostora uvede návštěvníka do společenského života na malém městě v druhé polovině 19. století. V tomto období bylo velice módní zakládat rozličné spolky, které svou činností přispívaly ke kulturnímu rozvoji městečka. Tato doba je rovněž spojena s velkým stavebním rozvojem, kdy ve Kdyni docházelo k úpravě místních komunikací, regulacím vodních toků a v neposlední řadě k romantizujícím přestavbám veřejných budov.

Jedenáctá místnost je zacílena na dva nejvýznamnější fenomény týkající se kdyňského regionu ve druhé polovině 20. století, jsou jimi průmyslová výroba a tzv. **železná opona**. Město Kdyně bylo osvobozeno 4. května 1945, krátce na to odsun německého obyvatelstva zapříčinil vylidnění majoritní části obyvatelstva oblasti pohraničí, a s tím spojený zánik mnoha vesnic. Celý tento problém mapují názorné mapky⁵⁸. Ve druhé polovině 20. století se stává ze Kdyně ryze průmyslové město orientující se na výrobu příze a strojírenskou produkci. Jedním z nejzajímavějších exponátů připomínající události a období tzv. železné opony je zmenšená replika tzv. **Všerubského kamene**, památníku, který je věnován obětem, jejichž smrt přímo souvisela s pokusem o překročení hranice v době mezi lety 1948-1989.

---

⁵⁶ Zápis autorky při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

Poslední expoziční plocha prezentuje přírodní zajímavosti Kdyňska, ty spočívají mimo jiné ve výskytu porostu vzácného **áronu plamatého** a výskytu bobra evropského.

2.5.3. Zhodnocení

Muzeum příhraničí je nejmladším muzeem v domažlickém regionu, s tímto faktem souvisí také to, že se neřadí mezi muzea klasického typu. V tomto případě se totiž nejedná o tradiční pojetí provedení expozice ukázkou artefaktů v uzavřených vitrínách, ale převažují zde **muzejní dioráma**. Hlavní důraz je zde kladen mimo jiné na autentičnost, kterou navozují velkoformátové fotografie charakterizující konkrétní sledované jevy. Tyto fotografie jsou jakýmsi pozadím pro trojrozměrné předměty, kterých se každý návštěvník může libovolně dotýkat, toto připívá k pocitu přímé účasti, např. je návštěvník „přenesen“ do výrobní haly textilního závodu.

Osobně se domnívám, že Muzeum příhraničí zaujme nejen zájemce o historii jednoho z malých měst v západočeském kraji, ale i osoby, které se chtějí poučit o podobách česko-německých vztahů. Prostory, vyčleněné na muzejní účely zahrnují plochu více než tři sta metrů čtverečních, přesto má v reálu návštěvník pocit, že expozice není příliš rozsáhlá. To však nutně neznamená, že prohlídka je časově nenáročná, zvláště pak pro pozorného návštěvníka. Mezi největší zajímavosti muzejního inventáře bych osobně zařadila exponáty osvětluující vývoj příhraniční oblasti po roce 1945, např. mapy zmizelých obcí, fotografie jejich původního a dnešního stavu aj⁵⁹.

Správa chodu muzea se snaží sledovat současné přístupy k režii muzejnictví, např. se v muzeu nachází i několik interaktivních prvků, každý návštěvník může sestavit ze střepů středověkou kachli, přičichnout si k rostlinám používaným k barvení příze, vyzkoušet si potisk plátna atd⁶⁰.

Muzeum je poměrně hojně navštěvováno nejen díky své expozici, ale také díky zde pořádaným kulturním akcím a rozličným **workshopům**. Podle sdělení pracovníků informačního centra ve Kdyni jsou pravidelnými návštěvníky i školní děti, a to nejen

---

⁵⁹ Zápisk autorky při prohlídce muzea v říjnu 2012. Soukromý archiv autorky.

⁶⁰ Tamtéž.

z místní základní školy, i pro ně je expozice kdyňského muzea atraktivní, přispívá k tomu mimo jiné i možnost přímé interakce s exponáty⁶¹.

---

⁶¹ Sděleno autorce Danou Sušickou při rozhovoru vedeném 11. října 2012. Soukromý archiv autorky.

2.6. Synagoga ve Kdyni

2.6.1. Obecné informace a historie

Kdyňská synagoga je jedna z mála západočeských synagog, které si zachovaly do současnosti svoji původní podobu. Byla vystavěna mezi lety **1862 až 1863** v novorománském slohu, mezi hlavní stavebníky patřili členové židovské náboženské obce ve Kdyni, jmenovitě Eliáš Klauber, Izák Augstein a Jakub Hutter. Slavnostní zasvěcení synagogy proběhlo 21. ledna 1863⁶². Z architektonického hlediska se jedná o **synagogu tzv. dlouhého typu**, která je složena ze dvou vzájemně propojených budov se společným vchodem, západní polovinu tvoří bývalý obecní dům židovské obce (v přízemí rabínův byt a v patře školní učebna a kancelář), východní polovinu objektu zaujímá modlitební sál.

Dvacátá léta 20. století byla vyvrcholením úpadku kdyňské židovské obce. Bohoslužby se konaly jen o významných svátcích, od roku **1936** bohoslužby ustaly natrvalo, avšak vnitřní vybavení a podoba synagogy zůstala zachována. Během druhé světové války nebyla kupodivu synagoga vydrancována a pravděpodobně sloužila jako skladiště⁶³.

Po roce 1945 přešel celý objekt do pronájmu Církve československé husitské, o čtyři roky později tatáž církev synagogu odkoupila od klatovské židovské obce, která ji spravovala po zaniklé kdyňské židovské obci. V době, kdy vlastnil synagogu Církev československé husitské, bylo průčelí objektu sjednoceno břízolitovou omítkou, některé části vnitřní výzdoby vážící se k judaismu byly nahrazeny křesťanskými prvky, avšak většina zařízení zůstala zachována bez porušení. Bývalý obecní dům faráře byl adaptován na farní úřad s bytem pro faráře.

V devadesátých letech 20. století přistoupil sbor Církve československé husitské k opuštění budovy, vedl k tomu úbytek členů sboru, objekt byl tedy prodán soukromé osobě, která chtěla v synagoze údajně zřídit restaurační zařízení⁶⁴. Realizaci tohoto záměru odvrátil městský úřad ve Kdyni, který roku 1997 objekt vykoupil a přistoupil k provedení

---

⁶² Z informačního textu o synagoze, zpracovaného Muzeem příhraničí ve Kdyni. Uložen v Muzeu příhraničí ve Kdyni.

⁶³ FIEDLER, Jiří a Václav CHVÁTAL. *Židovské památky Domažlicka a Horšovskotýnska*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2012. ISBN 978-80-87316-23-8, s. 53.

⁶⁴ Sděleno autorce Věrou Říhovou při rozhovoru vedeném 1. února 2013. Soukromý archiv autorky.

stavebně historického průzkumu, na něhož základu proběhla rekonstrukce vnějšího průčelí (byly obnoveny romantizující ozdobné prvky) a jako další odborná restaurace výmalby. Přestože se v budově nedochovaly stopy po rituální lázni (**mikve**), byla roku 2008 vybudována replika mikve starého typu za použití tradičních postupů a materiálů⁶⁵. V téže roce byla instalována nová expozice zaměřená na dějiny židovského osídlení v kdyňském mikroregionu.

2.6.2. Expozice

Úvodní částí synagogy je předsín, tzn. spojnice mezi modlitebním sálem a rabínovým bytem, která plnila funkci shromaždiště před samotným vstupem do modlitebny. Prostor předsíně nyní slouží k expozičním účelům, nachází se zde tři informační panely a jedna vitrína. První panel předkládá návštěvníkovi poznatky o židovském osídlení v okolí Kdyně, sleduje jejich obchodní aktivity a také pozvolný

Obrázek č.5 – Expozice Synagogy ve Kdyni. Foto autorky, 2013.

úbytek židovského obyvatelstvo ve sledovaném regionu. Druhá tabule mapuje perzekuce činěné na židech v období druhé světové války, nechybí seznam arizovaného majetku

⁶⁵ FIEDLER, Jiří a Václav CHVÁTAL. *Židovské památky Domažlicka a Horšovskotýnska*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2012. ISBN 978-80-87316-23-8, s. 56.

a údaje o transportu kdyňských židů do tábora v Terezíně. Na třetím panelu je popsán průběh voleb představenstva židovské náboženské obce ve Kdyni konaných v roce 1900, dále je uveden počet židovských obyvatel v domažlickém okrese k roku 1909⁶⁶. Ve vitríně jsou umístěny dobové fotografie synagogy ve Všerubech, židovského hřbitova v Loučimi, dopis psaný kdyňským židem Maxem Hutterem, dominantou této části expozice je jednoznačně **vyřezávaný pultík** z druhé poloviny 19. století, který sloužil k odkládání Machzoru.

Obrázek č.6 – Expozice Synagogy ve Kdyni. Foto autorky, 2013.

Expozice pokračuje v místnosti tehdejšího **rabínského bytu**, veskrze prostřednictvím fotografií jsou představeny židovské památky nacházející se v okolí Kdyně, mapy s vyznačenými místy židovského osídlení, ve vitrínách jsou prezentovány předměty potřebné k náboženské praxi.

Modlitební sál je čtvercového půdorysu o velikosti sta metrů čtverečních, strop je klenut dvěma poli tzv. pruské klenby, její výmalbu provedl malíř Ignác Hynek Amerling⁶⁷. Uprostřed východní stěny se nachází residuum dřevěného svatostánku (**aron ha-kodeš**), západní část sálu zaujímá dřevěná galerie pro ženy podepřená dřevěnými mramorovými

⁶⁶ Zápis autorky při prohlídce muzea 1. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁶⁷ FIEDLER, Jiří a Václav CHVÁTAL. *Židovské památky Domažlicka a Horšovskotýnska*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2012. ISBN 978-80-87316-23-8.

sloupy, dřevěné lavice jsou původní. Ve vitríně vedle svatostánku byl umístěn svitek Tóry, v současnosti tomu tak není kvůli vysoké míře vlhkosti v objektu.

Z modlitebního sálu přejde návštěvník do sklepního prostoru, který má podobu podélné klenuté místnosti o ploše osmi čtverečních metrů a nachází se v něm **rituální lázeň** (mikve).

Další muzejní instalace je umístěna v prvním patře budovy, jedná se o nejnovější část expozice vůbec, opět se věnuje historii kdyňského židovského obyvatelstva, jejich odkazu v chodu a podobě města, nechybí ani ilustrující archivní fotografie. Vitrína je místem uložení dokumentů zaměřených na zmapování židovských hřbitovů v Loučimě, Švihově, Puclicích a Janovicích nad Úhlavou, jedná se o fotografie a transkripce epitafů několika vybraných hrobů.

V patře je nadále k vidění místnost bývalé **židovské školy**, v současnosti slouží jako zasedací místnost využívaná při zvláštních příležitostech⁶⁸.

Posledním místem prohlídky je **galerie**, místo vyhrazené ženám během náboženských shromáždění.

2.6.3. Zhodnocení

Synagoga ve Kdyni není v původním záměru muzeem, jde spíše o architektonickou a židovskou památku, jejíž interiéry jsou mj. využívány k muzejním a expozičním účelům. Návštěvník se v ní seznámí skrze komentovanou prohlídku s původním vnitřním vybavením synagogy tzv. podélného typu z druhé poloviny 19. století, dále s historií židovského osídlení v kdyňském mikroregionu a taktéž s předměty využívanými při židovských svátcích. Veskrze všechny exponáty jsou umístěné ve vitrínách a na informačních panelech podle běžného způsobu provedení expoziční instalace.

Podle sdělení pracovníků Muzea příhraničí ve Kdyni, které zajišťuje chod a rovněž prohlídky synagogy, není kdyňská synagoga příliš známým objektem svého druhu, s tím souvisí také poměrně nízká návštěvnost synagogy, navštěvují ji nejvíce individuální zájemci. Děti školního věku se řadí mezi návštěvníky, přičemž většinu těchto exkurzí tvoří

---

⁶⁸ Sděleno autorce Věrou Říhovou při rozhovoru vedeném 1. února 2013. Soukromý archiv autorky.

školní třídy místní základní školy, prohlídka není pro ně upravována, probíhá ve standardním módu. Nepravidelně se stává synagoga místem konání koncertů a rozličných konferencí.

Dle mého názoru synagoga ve Kdyni osloví nejen zájemce o židovskou kulturu, ale i příznivce architektury, na jednom místě je totiž návštěvník obeznámen s podobou života židovské komunity v prostředí maloměsta a zároveň s interiérem židovské modlitebny ve výjimečně zachovaném stavu. Tato skutečnost vedla k zapsání objektu synagogy na seznam **kulturních památek České republiky**, stalo se tak 28. dubna 1997⁶⁹.

---

⁶⁹ Z informačního textu o synagoze, zpracovaného Muzeem příhraničí ve Kdyni. Uložen v Muzeu příhraničí ve Kdyni.

2.7. Draženovský špýchar

2.7.1. Obecné informace a historie

Špýchar s muzejní expozicí tvoří část historického rychtářství v obci Draženov, přičemž se jedná o nejvýznamnější budovu areálu označovaného jako Dvůr u Porestátů. Špýchar je patrový kamenný srub z lomového kamene datující svůj vznik do pozdně gotického nebo raně renesančního období⁷⁰.

Myšlenka na zřízení místního muzea a skanzenu v prostorách historického rychtářství pochází ze sedmdesátých let 20. století, konkrétně z roku 1972, kdy o této záležitosti jednali bratři Sladkých (Václav, Josef a Jan)⁷¹ při příležitosti srazu draženovských rodáků. Avšak tento záměr došel své realizace až o třicet let později, v květnu roku 2003 byl nově zrekonstruovaný špýchar i s instalovanou expozicí slavnostně otevřen.

Expoziční inventář se skládá z darů místních občanů a provoz muzea je financován z prostředků obecního rozpočtu.

2.7.2. Expozice

Interiér špýcharu se člení na tři podlaží, přičemž každé z nich je expoziční prostora.

Přízemí v sobě skýtá několik vitrín s prezentovanou **ždánovskou keramikou**, k níž se vztahuje i vcelku rozsáhlá dokumentace o samotné vsi Ždánov⁷². Jako další je prostřednictvím rozličného kovářského náčiní představeno kovářské řemeslo. Historie obce a památná místa v okolí Draženova jsou prezentována na panelech, zvláště skrze dobové fotografie a také stručné popisky. Jako významná událost z historie obce je zde připomenuta doba druhé světové války, konkrétně osvobození Draženova. Tato místnost měla být v původním úmyslu zřizovatelů místem obměňujících se instalací⁷³, avšak tento záměr není v současnosti praktikován.

---

⁷⁰ Z informačního letáku *Draženov*. Uložen v draženovském špýcharu.

⁷¹ Sděleno autorce Štěpánem Sladkým při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁷² Zápis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁷³ Sděleno autorce Štěpánem Sladkým při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

Obrázek č.7 – Expozice Dražnovského špýcharu. Foto autorky, 2013.

Z přízemí návštěvník vystoupá do prvního patra, kde se ocitne v **chodské senci**, jedná se o stálou expozici a jak už z jejího pojmenování vyplývá, je zde k vidění tradiční podoba interiéru chodského statku. Většinu artefaktů poskytl muzeu čestný občan Dražnova Jan Sladký. Vedle lidového malovaného nábytku je prezentován i chodský kroj (jeden mužský a dva ženské), dále několik písemností, přičemž majoritní část z nich tvoří almanachy vydávané k příležitosti srazu rodáků, které se v obci konají již po několik desetiletí. Almanachy se zabývají tehdejšími obecními událostmi a také významnými kulturními představiteli, kteří se k Dražnovu vztahovali, např. Jan Vrba, Jindřich Šimon Baar⁷⁴. Samostatná zmínka je věnována i bratrům Sladkých, kteří se podíleli významnou měrou na rozvoji obce.

Podkroví špýcharu je taktéž vyčleněno k muzejním účelům, na několika panelech jsou představeny, zvláště prostřednictvím fotografií, zájmové spolky působící v obci, ať už jde o fotbalové či hasičské družstvo. Také je mapována rekonstrukce památného místa Dobrá voda, nacházející se v blízkosti obce.

⁷⁴ Sděleno autorce Štěpánem Sladkým při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

2.7.3. Zhodnocení

Muzeum zřízené v prostorách bývalého špýcharu není rozsáhlé nejen co se plochy týče, tak ani ve významu prezentovaných exponátů, které jsou po příkladu tradičního pojetí prezentace artefaktů umístěné ve vitrínách, listinné dokumenty jsou zavěšeny na panelech.

Muzeum samo sebe prezentuje jako **místní muzeum**⁷⁵, hlavně se tedy soustřeďuje na regionální historii a tomuto faktu odpovídá i složení sbírky a také její prezentace.

V roce 2012 dosáhl počet návštěvníků muzea zhruba dvou stovek, jednalo se o organizované skupiny a méně o individuální zájemce, přičemž školní děti zastupují zanedbatelnou část z celkového množství⁷⁶. V muzeu není poskytován speciální program pro školy, chybí jakékoliv prvky z moderní reжіe muzejnictví.

Přesto se domnívám, že muzeum lze doporučit k navštívení, snad díky jeho přínosu v oblasti mapování místní historie, nebo vzhledem k architektonické podobě objektu samotného. Míněna je tím zdařilá rekonstrukce špýcharu a celého areálu **historického rychtářství**.

Obrázek č.8 – Expozice Dražnovského špýcharu. Foto autorky, 2013.

⁷⁵ Z informačního letáku *Dražnov*. Uložen v dražnovském špýcharu.

⁷⁶ Sděleno autorce Štěpánem Sladkým při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

2.8. Pamětní síň Jana Sladkého Koziny v Újezdě

2.8.1. Obecné informace a historie

Pamětní síň Jana Sladkého Koziny v Újezdě u Domažlic je muzeum zaměřené na **regionální historii**, svůj vznik datuje k roku 1958. Instalaci exponátů provedlo toho času státního muzeum Aloise Jiráska v Praze, které poskytlo většinu inventáře a artefaktů, sbírku doplnila obec Újezd a přispěli taktéž místní obyvatelé⁷⁷.

Slavnostní otevření Pamětní síně se konalo **22. června 1958**, na ceremoniál byl pozván mezi jinými i tehdejší ministr kultury Československé republiky, ředitel státního historického muzea František Roubík aj.⁷⁸

Muzeum se těšilo v dřívějších dekáдах vcelku velké návštěvnosti, v současné době počet návštěvníků spíše klesá⁷⁹. Od doby svého zřízení nebyly v muzeu provedeny větší změny, stav se změnil roku **2004**, kdy proběhla celková vnitřní rekonstrukce objektu a byla zpřístupněna **nová instalace**.

Provoz muzea zajišťuje obecní úřad v Újezdě.

2.8.2. Expozice

Muzeum je rozděleno do čtyř místností, a to do síně zaměřené na historii Chodska, dále do černé kuchyně, komory a chodské sence.

V první místnosti se návštěvník seznámí prostřednictvím rozličných dokumentů a obrazů s historií Chodska, exponáty jsou prezentovány ve vitrínách a na informačních panelech. Základní informace o původu Chodů a vytýčení chodského regionu jsou osvětleny na prvním z panelů, dále je pozornost zaměřena na chodskou historii v průběhu středověku a novověku, přičemž zásadní události mají pro své zmapování vymezeny samostatné panely, jedná se konkrétně o osudy **chodských privilegií** a také Volfa Maxmiliána z Lamingenu a Albenreuthu⁸⁰. Největší míra informací se samozřejmě

---

⁷⁷ Sděleno autorce průvodkyní při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁷⁸ Přepis z obecní kroniky, uložen v Pamětní síni Jana Sladkého Koziny v Újezdě.

⁷⁹ Sděleno autorce průvodkyní při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁸⁰ Zápis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

vztahuje k **Janu Sladkému Kozinovi**, vedle základních poznatků o jeho životě a úloze v chodské rebelii, obsahují panely i několik zajímavostí, např. fotografie Kozinových potomků žijících v Severní Americe.

Chodská rebelie konce 17. století žije v povědomí obyvatel nejen chodských oblastí až do dnešních dnů, proto je v muzeu vcelku podrobně zmapována, k dokreslení představy rozsahu povstání slouží mapka s vyznačenými místy dějišť rebelií.

Obrázek č.9 – Expozice Pamětní síně Jana Sladkého Koziny v Újezdě. Foto autorky, 2013.

Další část expozice se zabývá významnými kulturními činiteli, kteří se Chodsku věnovali v jejich tvorbách, na předním místě jde o **Aloise Jirásku**, který tento region navštívil během několika pobytů a zasloužil se o jeho pozitivní propagaci. Jirásek je vnímán v souvislosti s Chodskem především jako autor *Psohlavců* a o rozsáhlém odkazu tohoto literárního díla vypovídají i prezentované exponáty, např. podoby filmového a hudebního zpracování tématu *Psohlavců*⁸¹. Z dochované osobní korespondence a dalších zdrojů lze konstatovat, že k Chodsku choval také vřelý vztah **Mikoláš Aleš**, který ilustroval vydání *Psohlavců* a i ve svých dalších pracích se věnoval folkloru a etnografii západočeského kraje, právě on vůbec poprvé zachytil podobu chodského kroje, s touto tvorbou se návštěvník obeznámí na četných exponátech. Vedle literáta Aloise Jirásky jsou

⁸¹ Zázpis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky

připomenuti i další spisovatelé jako **Božena Němcová**, Jindřich Šimon Baar, Jan Vrba atd. Na konci 19. století dostával konkrétnějších podob (ve formě vědeckých publikací) i odborný zájem o Chodsko, jedná se především o práce regionálního historika Františka Teplého a univerzitního profesora **Františka Roubíka**, který je autorem publikace **Dějiny Chodů u Domažlic**⁸².

Z této místnosti návštěvník pokračuje do **černé kuchyně**, kde se seznámí s lidovými řemesly, dobovými nástroji používanými k výkonu běžných činností prováděných na statku.

Další exponáty jsou shromážděny v tzv. komoře, návštěvníka nejdříve upoutá vitrína se slavnostními chodskými kraji, dále pak rozsáhlá sbírka výtisků Psohlavců, obsahuje v sobě několik i několik vzácných vydání, zvláště to s Jiráskovým podpisem. K ilustraci poměrů na vesnici slouží dokumenty rozličné povahy dochované z místních úřadů, škol, obrazy chodské krajiny aj. Za zvýšenou pozornost stojí podrobný popis chodských privilegií.

Poslední expoziční prostor nese pojmenována **chodská sence**, návštěvníka uvede do autentického prostředí světnice na selském statku. Vedle lidového malovaného nábytku je zde vystaven stůl, za kterým měl sedat samotný Jan Sladký Kozina, jako další postel a kolébka, typická chodská keramika je neodmyslitelnou součástí vybavení.

2.8.3. Zhodnocení

Pamětní síň Jana Sladkého Koziny je muzeum s dlouholetou tradicí zaměřené na prezentaci regionální historie a také prvků typických pro oblast Chodska. Složení inventáře se v průběhu let více méně nezměnilo a ani v instalaci samotné nedocházelo k zásadnějším změnám, největší zásah pak znamenala rekonstrukce provedená v roce 2004, kdy byla zároveň nově instalována expozice v síni věnující se historii Chodů⁸³. Tato část je viditelně odlišná (toto spočívá především v nových informačních panelech) od zbylých expozičních prostor.

---

⁸² Zápis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁸³ Sděleno autorce průvodkyní při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

Spektrum muzejní sbírky je vcelku široké, postrádá však užší tematické vymezení, exponáty jsou prezentovány podle nejběžnějšího způsobu muzejní instalace, tedy ve vitrínách, v muzeu nejsou uplatňovány moderní postupy v zpracování expozice. Dále nejsou k dispozici pracovní listy ani jiné obdobné programy pro základní školy. Avšak děti školního věku se také řadí mezi návštěvníky muzea, převážně se jedná o děti, které navštěvují muzeum s rodiči, organizované školní zájezdy jsou spíše výjimečnou záležitostí⁸⁴.

Obrázek č.10 – Expozice Pamětní síně Jana Sladkého Koziny v Újezdě. Foto autorky, 2013.

Dle mého názoru má muzeum jistě co nabídnout všem zájemcům o přiblížení historie, a také částečně zvyků, chodského regionu. A spolu s nedaleko vzdáleným **pomníkem Jana Sladkého Koziny na Hrádku** může být atraktivním cílem zájemců o tuto část západočeského kraje.

---

⁸⁴ Sděleno autorce průvodkyní při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

2.9. Hasičské muzeum v Postřekově

2.9.1. Obecné informace a historie

Myšlenka založit muzeum hasičské techniky v Postřekově vznikla v říjnu roku 1999 během příprav na oslavy 105. výročí od založení Sboru dobrovolných hasičů v Postřekově, několik místních dobrovolných hasičů se rozhodlo onu myšlenku realizovat a od února roku 2000 probíhaly intenzivní práce na novém muzeu, které bylo slavnostně otevřeno **5. srpna 2000**⁸⁵. Posláním muzea je zachránit výzbroj, stejnokroje a historické stříkačky pro další generace⁸⁶.

Většinu exponátů získalo muzeum darem nebo za symbolický poplatek, značná část depozitů pochází od hasičských sborů v Domažlicích, Koutě na Šumavě či Bělé nad Radbuzou⁸⁷. Nikdo ze zakládajících členů nepředpokládal, že sbírka muzea zanedlouho od svého ustavení přesáhne hranice nejen domažlického regionu, ale i plzeňského kraje. S rostoucím počtem muzejního inventáře byly rozšiřovány výstavní prostory, původní budova muzea byla záhy doplněna o další objekty, roku **2002** byla část exponátů přesunuta do bývalé kotelny a uhelny místní školy⁸⁸.

Provoz muzea je financován skrze prostředky Sboru dobrovolných hasičů v Postřekově a peněžní dary sponzorů.

2.9.2. Expozice

Muzeum sídlí celkem ve třech budovách, dvě z nich slouží k prezentaci exponátů hasičské techniky a ve třetím objektu pojmenovaném Sín tradic je představena historie sboru dobrovolných hasičů v Postřekově.

---

⁸⁵ Zápis v kronice Hasičského muzea v Postřekově, nestranné. Uložena v Hasičském muzeu v Postřekově.

⁸⁶ Z informačního letáku *Hasičské muzeum v Postřekově*. Uložen v Hasičském muzeu v Postřekově.

⁸⁷ Sděleno autorce Karlem Řezníčkem při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁸⁸ CIBULKOVÁ, Milena. Hasičské muzeum je pýchou sboru. *Domazlicky.denik.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z: http://domazlicky.denik.cz/zpravy_region/hasicske-muzeum-je-pychou-sboru20120131.html

Prvním muzejním objektem je budova bývalé požární zbrojnice, která byla od roku 1985 využívána jako skladiště. V roce 2000 obecní úřad v Postřekově poskytl tento objekt k vybudování muzea, dobrovolníci vzápětí přistoupili k opravě budovy, právě zde byly vystaveny první exponáty, jedná se ve většině případů o motorové stříkačky staršího původu, vůbec nejstarším exponátem je **dřevěná stříkačka** z roku 1831⁸⁹.

Obrázek č.11 – Expozice Hasičského muzea v Postřekově. Foto autorky, 2013.

Ze staré hasičské zbrojnice návštěvník přejde do druhého objektu muzea, je jím bývalá budova kotelny a uhelny místní školy, v tomto prostoru je prezentováno velké množství exponátů, jedná se o motorové stříkačky, elektrocentrály, přenosné pěnové stříkačky, pojízdný pěnový hasicí přístroj, cisterny, v neposlední řadě také žebříky využívané při zásazích, několik exemplářů hasičského stejnokroje. Největší část exponátů představuje hasicí technika z první poloviny 20. století, konkrétně stroje německé výroby, tyto stroje zřizovatelé muzea nacházeli v zaniklých požárních zbrojnicích v pohraničních oblastech. Většina zde prezentované je plně funkční, prošla pečlivou renovací. V současnosti muzejní inventář čítá na dvacet čtyři motorové stříkačky, šest ručních stříkaček. V některých případech se jedná o vzácně dochované exempláře, za všechny lze zmínit parní stříkačku z roku poloviny 19. století, která je v současné době nefunkční, avšak probíhají intenzivní práce na jejím zprovoznění. Zřizovatelům muzea se nedostává potřebných prostor, v nichž by mohli prezentovat další exponáty, právě nedostatek

⁸⁹ Zápisk autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

prostoru využitelného k zřízení expozice vedl k tomu, že několik shromážděných strojů poskytlo postřekovské muzeum hasičskému muzeu ve Zbirohu⁹⁰.

Síň tradic prezentuje dokumenty o vztahující se k historii Sboru dobrovolných hasičů, dále velké celou řadu fotografií, ocenění, dále se návštěvník seznámí s podobou hasičských stejnokrojů jak vycházkových, tak cvičných, za určitou raritu lze považovat vycházkový německý stejnokroj z období druhé světové války⁹¹.

2.9.3. Zhodnocení

Muzeum hasičské techniky v Postřekově se řadí mezi muzea užší specializace. Na nevelké ploše se podařilo zřizovatelům shromáždit velké množství exponátů, které jsou v několika případech vzácně dochovanými exempláři hasící techniky, kladen je zde důraz na funkčnost téměř všech přístrojů.

Obrázek č.12 – Expozice Hasičského muzea v Postřekově. Foto autorky, 2013.

Návštěvník není odkázán pouze na vizuální kontakt s prezentovanými exponáty, ale naopak se může exponátů libovolně dotýkat. Prezentace artefaktů je zde pojata formou rozmístění solitérů na celé expoziční ploše. Uspořádání instalace se řídí podle kritérií doby

⁹⁰ Sděleno autorce Karlem Řezníčkem při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

⁹¹ Zápis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

vzniku, funkce či vlastností každého jednotlivého stroje. Muzeum je vyhledávaným cílem zájemců o hasičskou techniku a tradici této profese vůbec. Mezi pravidelné návštěvníky lze zařadit i děti předškolního a školního věku, zejména z místní mateřské a základní školy a škol nacházejících se v blízkém okolí muzea⁹². V případě návštěvy muzea školami probíhá prohlídka standardní formou, školám není poskytován speciální program.

Hasičské muzeum v Postřekově bych doporučila k navštívení nejen zájemcům o hasičskou techniku, ale i všem, kteří se chtějí blíže seznámit s tradicí v České republice populárního požárního sportu.

---

⁹² Sděleno autorce Karlem Řezníčkem při rozhovoru vedeném 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

2.10. Baarovo muzeum v Klenčí pod Čerchovem

2.10.1. Obecné informace a historie

Baarův literární památník (jiným názvem Baarovo muzeum) se nachází v Klenčí pod Čerchovem, rodném městě Jindřicha Šimona Baara. Muzeum bylo založeno roku **1926** na přání spisovatele, který ve svém domě shromáždil početnou sbírku předmětů pocházející z vlastní sběratelské aktivity, a vybudoval v něm také knihovnu. Dle Baarova přání měly prostory domu spolu s inventářem sloužit k místní kulturní osvětě.

Expozice, která obsahovala nejen Baarovy sbírky dokumentující historii, život Chodů a jejich lidovou uměleckou tvorbu, ale i Baarovu literární pozůstalost, byla uspořádána Františkem Teplým a Janem Bozděchem⁹³.

V listopadu 1938 byly sbírky muzea převezeny do Hlávkovy zámku v Lužanech, odkud byly záhy přesunuty do Chodského hradu v Domažlicích, avšak za krátkou dobu následoval návrat sbírek do Klenčí. V roce 1939 byl rozhodnutím německého vedení radnice v Klenčí nařízen rozprodej sbírek, avšak tento záměr nebyl uskutečněn. Přesto válečná léta znamenala velký zásah do muzejního inventáře, řada exponátů byla poničena atd. Částečná rekonstrukce Baarova domu a opětná instalace sbírek proběhla roku 1948, o devět let později byla z budovy vystěhována knihovna s čítárnou, v uvolněných místnostech pracovníci muzea zřídili expozici o Jindřichu Jindřichovi a jiných významných rodácích z Chodska⁹⁴.

Rok **1976** byl opět významným bodem v historii muzea, jelikož pracovníci muzea jednali o dalším působení Baarova památníku, na jednáních bylo rozhodnuto o reinstalaci expozice a jejím dalším rozšíření. Expozice od této doby nedostaly větších změn, byly upraveny části expozice zaměřené na klenečské rodáky, ale celkově expozice není v průběhu posledních tří desetiletí obměňována.

Provoz muzea je v převážné míře hrazen městysem Klenčí pod Čerchovem⁹⁵.

---

⁹³ Z informačního letáku Baarův dům (Baarovo muzeum). Uložen v Baarově muzeu v Klenčí.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Sděleno autorce Evou Buršíkovou při rozhovoru vedeném 2. března 2013. Soukromý archiv autorky.

2.10.2. Expozice

Prostory sloužící k účelům expozice jsou situovány v přízemí a prvním patře Baarova domu, přičemž exponáty jsou vystaveny v celkem sedmi místnostech, dále v knihovně, předsíni a na schodišti vedoucím do prvního patra.

Obrázek č.13 – Expozice Baarova muzea v Klenčí pod Čerchovem. Foto autorky, 2013.

První místnost obsahuje exponáty vztahující se k obecné historii Chodska, především k samotnému městyso Klenčí. Prostřednictvím informačních panelů je představen vývoj Klenčí, pro navození dobové atmosféry na malém městě v 18. století slouží cechovní truhla, karabáč, v neposlední řadě množství obrazů, důležité místo mezi exponáty zaujímá informační panel o klenečské poště a také chodské kroje.

Ve druhé místnosti je návštěvník seznámen s dalším vývojem Klenčí (úsek od 19. století po druhou polovinu 20. století) a významnými řemesly spojenými s klenečským prostředím, přičemž důraz je kladen na hrnčířství, začátkem 19. století se v Klenčí usadili hrnčíři, kteří v průběhu desetiletí vytvořili zcela nový druh keramiky, specifickou **chodskou keramiku**, její vývoj je mapován na několika desítkách exponátů umístěných ve vitrínách⁹⁶. Rodiny hrnčířů se nevěnovaly jen užitní keramice, ale i jiným formám keramických dekorací, za všechny případy lze vyzdvihnout klenečský betlém, který

⁹⁶ Zázpis autorky při prohlídce muzea 2. března 2013. Soukromý archiv autorky.

zaznamenal úspěch na jedné z mezinárodních výstav. Kromě keramiky se nacházejí v této místnosti informační tabule a panely, na nichž je pomocí fotografií a popisků osvětlena činnost rozličných spolků působících v Klenčí, např. hasičského sboru, tělovýchovného spolku atd. Velkou měrou se na vývoji Klenčí podílely i hospodářské podniky, jejichž výčet je vyobrazen na panelu. Jako zásadní dobu v klenečské historii lze označit rozmezí 1938-1945, především pak závěrečnou etapu války, kdy Klenčí utrpělo významné ztráty na lidských životech i na materiálním zázemí⁹⁷.

Expozice v další místnosti je věnována významným klenečským rodákům a osobám, které jsou spojeny s Klenčí svým působením nebo odkazem, jedná se o Jindřicha Jindřicha, bratry Thomayerovi, **Jana Vrbu** a rodinu Tauerů⁹⁸. Jejich odkaz je připomenut literárními publikacemi, vyřezávaným betlémem či keramickými soškami.

Obrázek č.14 – Expozice Baarova muzea v Klenčí pod Čerchovem. Foto autorky, 2013.

Schodiště vedoucí do prvního patra je využito také k výstavním účelům, a to k prezentaci rozsáhlé sbírky keramiky a obrázků malovaných na skle. V předsíni se návštěvník seznámí s předměty, které patřily Baarově matce, jedná se o kolovrat, přádeno atd.

⁹⁷ Sděleno autorce Evou Buršíkovou při rozhovoru vedeném 2. března 2013. Soukromý archiv autorky.

⁹⁸ Zápis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

V pořadí čtvrtou místnost vyplňují zásadní předměty vztahující se k Baarově životu a dílu, za všechny lze jmenovat rukopisy Baarových děl, desítky doprovodných ilustrací k jeho publikacím. Život Jindřicha Šimona Baara je podrobně přiblížen návštěvníkovi pomocí fotografií, osobní korespondence a dalších dokumentů⁹⁹.

Obdobné exponáty jsou umístěny v následující místnosti, konkrétně se jedná o věci osobní povahy patřící Baarovi, řadu vydání **Chodské trilogie**, chodské kroje a žánrové obrazy z klenečského okolí.

Parádní pokoj je označen pro šestou místnost Baarova domu, přičemž název pokoje vypovídá i o tehdejšímu využití pokoje, který sloužil k reprezentačním účelům, je v něm umístěn intarzovaný nábytek a několik obrazů.

Expozice je završena v Baarově osobním pokoji, v němž se nachází fotografie a obrazy od Baarových přátel (např. od bratrů Špillarů, Mikoláše Alše), klekátko s křížem a také postel, na které Baar zemřel¹⁰⁰.

2.10.3. Zhodnocení

Baarovo muzeum je především literárním památníkem věnovaným Jindřichu Šimonu Baarovi, s čímž souvisí i tematika exponátů, které se vztahují k osobě a odkazu tohoto spisovatele. Zbylou část muzejní instalace představují artefakty spojené s historií Klenčí pod Čerchovem a etnografií chodského regionu.

Exponáty jsou prezentovány dle nejběžnějšího muzejní prezentace, tzn. ve vitrínách a doprovodné dokumenty jsou umístěny na panelech. V muzeu nejsou uplatňovány moderní postupy v zpracování expozice, ani zde nejsou poskytovány speciální programy pro školy.

Počet návštěvníků každým rokem klesá, např. roku 2012 navštívilo muzeum zhruba dva a půl tisíce návštěvníků, ve většině případů se jedná o individuální návštěvníky,

---

⁹⁹ Zápis autorky při prohlídce muzea 2. února 2013. Soukromý archiv autorky.

¹⁰⁰ Sděleno autorce Evou Buršíkovou při rozhovoru vedeném 2. března 2013. Soukromý archiv autorky.

organizované skupiny jsou spíše výjimkou, totéž platí i v případě návštěvnosti muzea dětmi školního věku¹⁰¹.

S přihlédnutím k výše zmíněným poznatkům lze konstatovat, že Baarovo muzeum patří mezi muzea klasického typu, exponáty jsou prezentovány jen k vizuálnímu kontaktu, pracovníci muzea nesledují nové přístupy v režii muzejnictví, muzeum zůstává téměř devadesát let v nezměněné původní podobě.

---

¹⁰¹ Sděleno autorce Evou Buršíkovou při rozhovoru vedeném 2. března 2013. Soukromý archiv autorky.

2.11. Muzeum techniky a řemesel v Kolovči

2.11.1. Obecné informace a historie

Muzeum techniky a řemesel sídlí v Kolovči, jedná se o instituci provozovanou a financovanou rodinou Volfových. Muzeum je součástí jejího rodinného domu a v současnosti pozici ředitele zastupuje Martin Volf.

Toto muzeum bylo založeno roku **1995** Rudolfem Volfem a jeho synem Martinem. Prvotní exponáty pocházely ze soukromých sbírek rodiny nebo byly nově založenému muzeu věnovány místními obyvateli¹⁰². Muzeum se každoročně rozrůstalo o několik stovek předmětů využitelných k prezentaci. Průměrně každé dva roky je zpřístupněna nová expoziční místnost, poslední z nich byla otevřena v letošním roce. Podle vyjádření ředitele není zamýšlena v blízké budoucnosti realizace nové části expozice, kromě jiného kvůli nedostatku tolik potřebného prostoru¹⁰³.

Do současné doby čítá muzejní inventář na více než **sedm tisíc exponátů**¹⁰⁴. Přičemž zhruba osmdesát procent z celku pochází z privátních sbírek dárců a nadšenců, kteří se věnováním předmětů chtějí podílet na rozšiřování muzea.

2.11.2. Expozice

Expozice je rozdělena do celkem sedmi samostatných objektů, které obklopují dvůr rodinného domu majitele a zároveň ředitele muzea. V těchto objektech je umístěno na **šedesát sedm řemeslných dílen a dvanáct technických expozic**¹⁰⁵. Řemeslné dílny jsou kompletně vybaveny všemi předměty, které daný řemeslník při výkonu svého řemesla používal. Jedná se v tomto případě o zcela autentické podoby dílen, salonů aj. Technické expozice jsou pojaty v menším rozsahu a tvoří je spíše solitéry, které spolu více či méně souvisejí v rámci jednotlivých technických okruhů.

Ve vstupním prostoru prvního objektu se nachází celistvě zařízený kadeřnický a holičský salon. Z prostředí salonů přejde návštěvník do ordinace a laboratoře dentisty.

---

¹⁰² Sděleno autorce Martinem Volfem při rozhovoru vedeném 11. listopadu 2012. Soukromý archiv autorky.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Zápis autorky při prohlídce muzea 11. listopadu 2012. Soukromý archiv autorky.

Naproti dentistovi je vchod do hospody zrekonstruované do podoby běžných výčepů ze dvacátých let, dobovou atmosféru dokreslují nejrůznější vyhlášky a ceníky vyvěšené na stěnách. V bezprostřední blízkosti hospody je místnost naplněná kolářskými a truhlářskými výrobky. Z této úvodní předsíně vedou schody do rozlehlé místnosti v prvním patře, která čítá několik desítek položek. Předtím, než návštěvník projde do této výstavní místnosti, jeho pozornost upoutají další exponáty, které jsou roztríděny do tematicky podobných celků. Jedná se nástroje používané brusiči, vyplétači tenisových raket a pytláky¹⁰⁶.

Při samotném vstupu do vůbec největší expoziční plochy se návštěvník seznámí se šperkařským náčiním, hřebenařstvím¹⁰⁷. Další kroky zavedou návštěvníka k zedníkům, kominíkům, kamnářům, řezbářům, slaměnkářům, košíkářům, dřevorubcům, krajkářkám, kloboučníkům, kožešníkům a soustružníkům. Z dané tematiky řemesel se vymyká část věnovaná školní třídě, v tomto případě se jedná o podobu školní třídy v roce 1929. Samozřejmě v ní nechybí základní vybavení žáků a rovněž hudební nástroje,

Obrázek č.15 – Expozice Muzea techniky a řemesel v Kolovči. Foto autorky, 2013.

¹⁰⁶ Zápis autorky při prohlídce muzea 11. listopadu 2012. Soukromý archiv autorky..

¹⁰⁷ Činnost zpracovávající zvířecí rohy.

např. harmonium. Prostor mezi školní třídou a koutem tzv. americké kuchyně vyplňuje zubařská ordinace ze třicátých let 20. století, zahrnuje v sobě i rentgen.

V druhém domku je expozice umístěna v patře a opět nabízí návštěvníkovi mnoho předmětů z rozličných odvětví lidské činnosti. Jedna stěna je naplněna vahami a obdobnými měřicími prostředky. Ve vedlejším prostoru je představeno náčiní používané bednáři, korytníky (dnes již zcela zapomenuté řemeslo) a výrobci šindelů. Dále je zde nabídnut pohled do dílny vlásenkáře, v neposlední řadě také do dílny knihařské a čalounické. Dalšími prezentovanými živnostmi jsou destilátér, vinař a obchodník, kterého činnost prezentuje rekonstrukce venkovského koloniálu z první poloviny 20. století. Středobod této expoziční místnosti představuje vitrína s prostředky využívanými k filmování a fotografování v období mezi lety 1930 až 1950¹⁰⁸.

Další expoziční prostory se nacházejí v prvním patře již třetího domku. Tato nerozsáhlá místnost je rozčleněna do několika tematicky vyčleněných celků, jako např. pracovní hodinaře, náčiní spojené s výkonem povolání pumpaře, studnaře aj. Dalším okruhem jsou domácí elektropřístroje, mezi kuriozity lze zařadit v domácnostech využívané prostředky elektroléčby. S domácností souvisejí i další exponáty: dětské hračky, kočárky pro děti, vybavení kuchyně z přelomu 19. a 20. století. Sféru obchodnictví zastupují různorodé kasy, počítadla aj. Do vybavení veřejných podniků patřily zde vystavené flašiny, orchestriony a jiné jim podobné nástroje.

Následující objekt v sobě obsahuje vlastně dvě výstavní prostory. V první z nich je plně vybavená kovářská dílna a rozličné elektrické generátory a elektromotory. S nimi souvisejí také motocykly, kterých vlastní muzeum celkem pět. Vzácnost lze najít v motorovém kočáru, který pochází z doby před více než sto lety¹⁰⁹. V druhé části tohoto objektu je na malé ploše vtěsnáno na šest dílen s vybavením dochovaném v kompletním rozsahu. Jedná se o krejčovství, v rámci kterého je vyzvednut chodský kroj, ševcovství a sedlářství a profese malíře pokojů. Jako další je představeno řeznictví – tato instalace zahrnuje kromě základních potřeb každého řezníka i výčep. Poslední úsek mapuje kartáčnictví, tato činnost je již po několik desetiletí spojená s Kolovčem¹¹⁰.

---

¹⁰⁸ Zápis autorky při prohlídce muzea 11. listopadu 2012. Soukromý archiv autorky.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

S interiérem tkalcovny a výroby provazů se návštěvník obeznámí ve čtvrtém objektu určeném pro muzejní účely. Mezi další zde prezentované exponáty se řadí prostředky k praní a žehlení.

S vybavením hasičské zbrojnice a hasicími vozy seznamuje expozice v pátém domku.

V jeho těsné blízkosti se nachází vůbec poslední objekt muzea, ve kterém se návštěvník ocitne v pracovně a kuchyni cukráře, řezníka a pekaře. Je zde v neposlední řadě včelíny a jinými artefakty připomenuto i včelařství.

Kryté výstavní prostory jsou doplněny venkovními expozicemi (opatřené přístřešky), které ilustrují práci cihlářů, cementářů a kameníků.

2.11.3. Zhodnocení

Muzeum techniky a řemesel v Kolovči bych zařadila mezi muzea klasického typu, kde jsou exponáty prezentovány pouze k vizuálnímu kontaktu, bez možné interakce. Sbírky obsahují skutečně překvapivé množství předmětů, přičemž – dle slov ředitele – největší váhu má pak celý komplex exponátů¹¹¹. Obdobné artefakty lze vidět samozřejmě i v jiných muzeích, ale není mnoho míst, kde jsou začleněny do komplexního celku, jakým je např. autentická ordinace zubního lékaře atd. V tomto případě je na místě přiznat muzeu jistou dávku jedinečnosti.

Expozice není rozsáhlá co se plochy týče, ale právě počtem exponátů, což může být příčinou toho, že pro pozorného návštěvníka je prohlídka časově náročnější. Muzeum je přístupné formou komentované prohlídky, kterou vede buďto sám ředitel Martin Volf, či jeho rodinní příslušníci. Osobně se domnívám, že muzeum svým širokým záběrem má co nabídnout každému návštěvníkovi, ať už se zajímá o řemesla nebo technické vymoženosti 19. století.

Z průměrného počtu šesti tisíc návštěvníků ročně tvoří školní děti pouze minimum¹¹². Nefunguje ani koordinovaná spolupráce s místní základní školou, muzeum

---

¹¹¹ Sděleno autorce Martinem Volfem při rozhovoru vedeném 11. listopadu 2012. Soukromý archiv autorky.

¹¹² Tamtéž.

nedisponuje např. pracovními listy nebo jakýmkoliv interaktivními prvky. V případě prohlídek školních skupin průvodce nepodá pouze výklad, ale také předvede některá řemesla pomocí muzejních exponátů a provede ukázkou **práce na hrnčířském kruhu**.

Z výše uvedených informací lze vyvodit myšlenku, že by se správní orgán chodu muzea v Kolovči mohl víc věnovat současným přístupům k režii muzejnictví, což by potenciálně mohlo vést k zvýšení návštěvnosti školními skupinami. Právě tady příslušníci mladé generace mají možnost seznámit se s širokou škálou řemesel, která jsou nyní opomíjena, a některá z nich dokonce zapomenuta.

Obrázek č.16 – Expozice Muzea techniky a řemesel v Kolovči. Foto autorky, 2013.

3. ZÁVĚR

Domažlický region zastával v minulosti velmi důležitou úlohu při formování českého státu. Domažlice i okolní vesnice byly rodištěm mnoha významných osobností, které ovlivňovaly směřování českých dějin, svým jedinečným etnografickým a folkloristickým odkazem přispěly a dosud přispívají k rozmanitosti fondu české kultury. Neopominutelným fenoménem tohoto kraje se stalo též chodské etnikum a jeho role v dějinách českého království. Všechna specifika historie tohoto regionu, který byl pro obyvatelstvo atraktivní už od pravěku, se samozřejmě vtiskla nejen do řady významných dokumentů a písemných pramenů, jež jsou hlavním zdrojem našeho poznání, ale také do mnohých artefaktů, které naše představy o dějinách vlasti i regionu dokreslují, a především konkretizují.

Snaha uchovávat a zachránit mnohdy unikátní doklady lidské činnosti pro další generace byla vlastní již našim předkům, kteří „nakonec“ dospěli k poznání, že ideálním prostředkem sloužícím k úschově těchto starožitností jsou právě muzea.

Zcela prvním muzeem v domažlickém regionu bylo Muzeum Chodska založené roku 1883. Následujících více než třicet let bylo chodské muzeum jedinou fungující institucí svého druhu v domažlickém regionu; změnu přinesl až rok 1918 a s ním budování soukromého muzea skladatele Jindřicha Jindřicha. Roku 1926 bylo založeno Baarovo muzeum, koncipované především jako literární památník tohoto spisovatele. Slavnostní otevření Pamětní síně Jana Sladkého Koziny v Újezdě se uskutečnilo roku 1958, přičemž dodnes se jedná o muzeum zaměřené na zmapování problematiky chodských (selských) rebelií. Nová muzea v domažlickém regionu vznikala až v devadesátých letech 20. století, jde konkrétně o Muzeum techniky a řemesel v Kolovči z roku 1995 a Galerii bratří Špillarů otevřenou o rok později. Na prahu 21. století byla instalována stálá expozice v Hasičském muzeu v Postřekově, veřejnosti zpřístupněna Synagoga ve Kdyni, a roku 2003 uvedena do provozu také výstava v Dražnovském špýcharu. V současnosti patří titul nejmladšího muzea v sledovaném regionu Muzeu příhraničí ve Kdyni z roku 2007.

Každé ze zmiňovaných muzeí, přestože reprezentují kompaktní geografický a historicko kulturní celek, se vyznačuje místní či tématickou specifičností, která s sebou nese samozřejmě to nejzajímavější, totiž řadu jedinečných a unikátních památek, artefaktů a objektů vhodných k vystavení. Za možné příčiny stále trvající difference mezi muzei v domažlické oblasti lze označit mimo jiné markantní časový rozptyl mezi roky založení

jednotlivých muzeí; muzea ani nebyla zřizována na základě jednotného programu. přes tuto rozdílnost však tato muzea vykazují společné znaky, např. to, že pracovníci muzeí důsledně udržují svá muzea v konzervativní formě, ať už pojetím expozice nebo podobou komunikace s veřejností. Domnívám se, že muzea v domažlickém regionu mohou sloužit jako bohatí studnice informací pro všechny zájemce o regionální historii.

Nároky soudobé společnosti na muzejní instituce se liší od očekávání příslušníků předchozích generací, avšak dle mého názoru pracovníci muzea v domažlickém regionu nereagují na tyto měnící se nároky. Jelikož jsem hovořila s pracovníky jednotlivých institucí, měla jsem možnost seznámit se s vizemi, které pracovníci mají ve směru další působnosti jimi spravovaných muzeí. Celkový dojem ze sdělených informací je pro mě takový, že muzea zůstanou i nadále v současné podobě, pracovníci muzeí nezamýšlejí expozice obměňovat či modernizovat, jakékoliv současné přístupy k režii muzejnictví pravděpodobně nenajdou v těchto muzeích uplatnění. Lze předpokládat, že muzea v domažlickém regionu budou i v budoucnosti představovat instituce klasického typu, kde je návštěvníkům umožněn především vizuální kontakt s představovanými exponáty (jako jedinou výjimku této charakteristiky zmiňuji Muzeum příhraničí ve Kdyni).

Předložená bakalářská práce měla propojit dva osobní zájmy, které se profilovaly v období let studia. Zájem o místní regionální dějiny a jejich prezentaci v zajímavých a přesvědčivých výstavních prostorách jsem se rozhodla spojit i s budoucím záměrem využít těchto expozic ve vlastní pedagogické práci. Ve studiu pedagogických disciplín, ale také v prohloubení problematiky regionálních dějin Domažlicka mám zájem pokračovat v navazujícím studiu.

4. POUŽITÁ LITERATURA

Literatura:

Adresář muzeí a galerií v České republice pro rok 2011-2012. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií ČR, 2011. ISBN 978-80-86611-46-4.

BAIER, Vladimír. *Rozvoj muzejnictví na Domažlicku*. Domažlice: Z Chodského hradu, 1980.

BAUEROVÁ, Anna a Jaroslav BAUER. *Tajemství chrámových pokladů*. 1. vyd. Praha: Jeva, 1993. ISBN 80-85797-01-1.

BENEŠ, Josef. *Muzeologický slovník*. Praha: Národní muzeum, Ústřední muzeologický kabinet, 1978.

BOZDĚCH, Jan. *Baarovo Klenčí: Historie Klenčí, Chodů a Baarovo museum*. 1. vyd. Praha: Turista, 1920.

BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 69-112. ISBN 978-80-86611-40-2.

FIEDLER, Jiří a Václav CHVÁTAL. *Židovské památky Domažlicka a Horšovskotýnska*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2012. ISBN 978-80-87316-23-8.

GUREŇOVÁ, Petra. *Využití sbírek Muzea Chodska ve výuce dějepisu na ZŠ. Plzeň*, 2011. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Eva MUŠKOVÁ.

HOLMAN, Pavel. Dějiny sběratelství. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 21-69. ISBN 978-80-86611-40-2.

Informační leták *Baarovo muzeum (Baarův dům)*. Uložen v Baarově muzeu v Klenčí pod Čerchovem.

Informační leták *Draženov*. Uložen v Dražemovském špýcharu.

Informační leták *Hasičské muzeum v Postřekově*. Uložen v Hasičském muzeu v Postřekově.

Informační leták *Muzeum příhraničí ve Kdyni*. Uložen v Muzeu příhraničí ve Kdyni.

KOUBA, Jaromír. *Úvod do muzeologie*. Česko: státní nakladatelství, 1998.

Kronika Hasičského muzea v Postřekově. Uložena v Hasičském muzeu v Postřekově.

KUMPERA, Jan. Muzeum jako fenomén evropské kultury a vzdělanosti. In: *Dějepis XX: Muzeum a škola*. 1. vyd. Plzeň: Pedagogické centrum Plzeň, 2004, s. 1-14. ISBN 80-7020-120-7.

Pamětní síň Jana Sladkého-Koziny v Újezdě. 1. vyd. Újezd u Domažlic: MNV, 1961.

RICHARD JEŘÁBEK. *Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska*. Praha: AV ČR, 2004. ISBN 80-85010-57-7.

ŠEBEK, František. Definice muzea a podstata jeho činnosti. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: : Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 9-21. ISBN 978-80-86611-40-2.

ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví. I.: (Do roku 1945)*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3206-5.

Zápis z prohlídky Baarova muzea. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Dražemovského špýcharu. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Galerie bratří Špillarů. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Hasičského muzea v Postřekově. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Muzea Chodska. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Muzea příhraničí ve Kdyni. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Muzea techniky a řemesel v Kolovči. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Pamětní síně Jana Sladkého Koziny v Újezdě. Soukromý archiv autorky.

Zápis z prohlídky Synagogy ve Kdyni. Soukromý archiv autorky.

ŽALMAN, Jiří. Sbírkotvorná činnost muzeí a správa sbírek muzejní povahy. In: BURIÁNKOVÁ, Michaela. *Úvod do muzejní praxe: učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky*. 1. vyd. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010, s. 69-112. ISBN 978-80-86611-40-2.

Internetové zdroje:

AGM se představuje. *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.cz-museums.cz/web/amg/amg-se-predstavuje>

CIBULKOVÁ, Milena. Hasičské muzeum je pýchou sboru. *Domazlicky.denik.cz* [online]. [cit. 2013-02-07]. Dostupné z: http://domazlicky.denik.cz/zpravy_region/hasicske-muzeum-je-pychou-sboru20120131.html

Galerie bratří Špillarů. *Historický vývoj Muzea Chodska* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.muzeum-chodska.com/cz/muzeum-chodska/historicky-vyvoj-muzea-v-domazlicich>

Historický vývoj muzea v Domažlicích. In: *Www.muzeum-chodska.com* [online]. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.muzeum-chodska.com/cz/muzeum-chodska/historicky-vyvoj-muzea-v-domazlicich>.

Profil Moravského zemského muzea. *Moravské zemské muzeum* [online]. [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.mzm.cz/profil-muzea/>

5. SUMMARY

In my thesis I attend to the museum. The first museums existed in the ancient Greece, during the centuries the museums changed distinctly and the biggest development they reached in the 19th century. Nowadays the museums serve as the center of the knowledge for many branches of the scientific research. The museum may be a place where the modern human spend time pleasantly.

The main object of my work is a discription of the current form of the museums provided in the Domažlice region. As the further I explain the progression (from the Middle Ages to the present) of the museum located in the Czech Republic.

The main part of my work is divided into eleven subheads. In the first subhead I focus on the history of the Czech museums. The next ten subheads talk about the individual museums. Every institution is discribed in free parts (general informations and history; exposition; assessment). Due to my study program I focus on on the cooperation between the schools and the museums, I put the discovered informations into the text. There are a few subject publications to the monitored topic, therefore I drew the relevant knowledge from my interviews with the museum employees.

The first museum in the Domažlice region is the Muzeum Chodska, the other institutions were founded mainly in the second half of the 20th century. They had many visitors in the previous period. The number of the visitors tends to decrease at the present.